

Konuşma Becerisine Yönelik Lisansüstü Çalışmaların Giriş Bölümleri Üzerine Bir Araştırma

İlknur Killioğlu Alakuş*

Mehmet Temizkan**

MAKALE BİLGİSİ

Geliş:30.10.2025
Düzeltilme:20.02.2026
Kabul:21.02.2026
Doi: 10.31464/jlere.1813716

Anahtar Sözcükler:

*giriş bölümü
konuşma becerisi
yüksek lisans tezleri*

ÖZET

Konuşma becerisine yönelik lisansüstü çalışmaların giriş bölümlerini incelemeyi amaçlayan bu araştırma nitel araştırma yaklaşımı benimsenerek doküman incelemesiyle gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın veri setini konuşma becerisine yönelik 110 yüksek lisans tezi oluşturmaktadır. Elde edilen veriler lisansüstü çalışmaların problem durumu, araştırmanın önemi, sınırlılıklar ve varsayımlar başlıkları bağlamında betimsel analiz tekniğiyle analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucunda konuşma becerisine yönelik yüksek lisans tezlerinin problem durumunda araştırmacıların genel kavramları açıklama eğiliminde olduğu ve problem durumunun sıklıkla genelden özele kurgu türüyle kurgulandığı tespit edilmiştir. İncelenen çalışmaların problem durumunun şekil bakımından en fazla 2-3 sayfa, 4-7 paragraf ve 21-40 cümle aralığında üretildiği; işlev açısından özellikle araştırmanın gerekçelerini ve özgünlüğünü ortaya koyma işlevlerinin zayıf düzeyde olduğu belirlenmiştir. Lisansüstü çalışmalarda en fazla evren, örneklem ve çalışma grubuna yönelik sınırlılıklara, araştırma sürecine yönelik varsayımlara ve ele alınan konunun daha önce herhangi bir çalışmada rastlanılmadığı şeklinde öneme yer verildiği görülmüştür. Çalışmada elde edilen sonuçlar lisansüstü çalışmalarda giriş bölümlerinin yazılmasında daha fazla akademik yazma ilkelerine uyulması gerektiğini göstermektedir.

Yayın Etiği Bilgilendirme

Bu çalışma için Etik Kurul Kararı gerekli değildir ve çalışma bilimsel yayın etiğine uygun olarak yapılmıştır.

Yazarların Katkı Oranı

Çalışmaya birinci ve ikinci yazar eşit oranda katkı sağlamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışmada herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Gönderim

Killioğlu Alakuş, İ. ve Temizkan, M. (2026). Konuşma becerisine yönelik lisansüstü çalışmaların giriş bölümleri üzerine bir araştırma. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi, 12 (1), 167-199.*

* Arş. Gör., ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0042-6445>, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, ilknur.killioglu@mku.edu.tr

** Prof. Dr., ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7437-6754>, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, temizkanm79@gmail.com

Giriş

Duyguları paylaşmak, düşünceleri aktarmak, hayalleri ifade etmek amaçlarıyla yazma becerisine başvurulduğu gibi akademik çalışmalarda elde edilen sonuçların paylaşılmasında da yazıya başvurulmaktadır. Diğer yazı türlerinden farklı olarak akademik yazma sonucunda belirli ölçütlere dikkat edilerek bilimsel bir metin elde edilmeye çalışılmaktadır. Belirli bir standardı olan bilimsel metinlerin hangi bölümlerinde hangi bilgilerin yer alması gerektiğine ilişkin noktalar belirgindir. Bu durum okurun aradığı ilgili bilgiyi hızlıca bulmasını sağlamakta, yazarın da yaptığı çalışmada hangi bilgileri hangi sırayla nasıl ifade etmesi gerektiğine ilişkin bilgi vermektedir. Bu nedenle bir bilimsel metnin hangi bölümlerden meydana geldiğinin, bu bölümlerin hangi bilgileri nasıl içermesi gerektiğinin bilinmesi akademik iletişim için oldukça önemlidir.

Her bilimsel metnin temelinde problem, merak ve araştırma vardır. Bir araştırmayı tasarlamaya başlamak için öncelikle araştırmacının problemi fark etmesi ve problemin çözümüne ilişkin merak duyması gerekmektedir. Problem ve merak beraberinde araştırmayı tasarlamayı getirmektedir. Bu nedenle bilimsel metin için öncelikle en önemli kavram problemdir. Hissedilen ve giderilmek istenen her güçlük, potansiyel bir problem olarak tanımlanmaktadır. Herhangi bir güçlüğün araştırma için problem olarak kabul edilebilmesi için kararsızlık durumu ve birden çok olası çözüm yolu olması şeklinde iki koşulun karşılanması gerekmektedir (Karasar, 2020). Birden çok çözüm yolu olan ve hissedilen güçlüğün giderilmeye çalışılması ortada bir problemin olduğunu göstermektedir. Bu güçlüğün giderilmesi ve probleme çözüm üretilebilmesi için araştırmaya başvurulmaktadır. Bu bakımdan “Araştırma bir olayı, durumu ortaya çıkarmak, açıklamak ya da bir soruna çözüm üretmek amacıyla yapılan eylem dizisidir” (Dinçer, 2021, s. 2). Yani sorunların çözülmesi sürecine bilimsel yöntemin sistematik olarak uygulanması araştırma olarak adlandırılmaktadır (Büyüköztürk vd., 2016). Tanımlarda yer alan sorunun giderilmesinin ve bilimsel bilginin üretilmesinin amaçlandığı araştırmanın sistemli ve planlı bir süreci içermesi önemlidir. Çünkü bilimsel araştırma, olgulara ilişkin bilimsel bilgi elde edebilmek için sistematik ve planlı yapılan çalışmalardır. Bilimsel araştırma belli amaç ve sistematik süreçle veri toplama, verilen analizi ve yorumlanmasında belirli prosedürlerin kullanılmasıyla yapılmaktadır (Çoban ve Oral, 2020). Bu nedenle araştırmayı tasarlamaktan araştırmayı raporlamayı içeren bilimsel metinlerin üretimine kadar olan tüm süreçte belirli bir plan ve sistem söz konusudur.

Bilimsel metinler belirli ana bölümlere sahiptir. Bu bölümler sırasıyla araştırmacının araştırmasını tasarlamasını, araştırmaya hazırlanmasını, araştırmayı gerçekleştirmesini ve araştırma sürecinde elde ettiği bulgularla sonuçlarını yorumlamasını sağlamaktadır. Bu işlevleri meydana getiren bir bilimsel metnin bölümleri özet, giriş, yöntem, bulgular, tartışma, sonuç, öneriler ve kaynakçadır (Karasar, 2023; Şentürk, 2024). Bilimsel metin bu bölümlerden meydana gelmektedir ve araştırmanın raporlaştırıldığı akademik yazma esnasında bu bölümlerin tanınması gerekmektedir.

Giriş bölümü araştırmanın başlangıcıdır. Akademik metin yazımına giriş bölümüyle başlanmaktadır. Giriş bölümüyle yazar araştırmaya, okur da araştırmayı anlamaya başlanmaktadır. Bu nedenle araştırmayla ilgili kuramsal arka plan ve bu araştırmanın niçin yapıldığı giriş bölümünde sunulmaktadır. Bu bilgilerin sunulması için

literatür taramasının yapılması gerekmektedir. Bu nedenle giriş bölümü için literatür taraması oldukça önemlidir. Çalışmanın literatür taraması ve kuramsal arka planı giriş bölümünde verilmektedir. Kuramsal arka plan özetlendikten sonra literatür taraması bu araştırmanın neden yapıldığına ilişkin bilgi vermektedir. Ancak burada kuramsal bilgiler sunulurken genel tanımlara yer verilmeden doğrudan araştırma konusuyla ilgili kavramlara ve tanımlara özet biçimde yer verilmesi gerekmektedir (Dinçer, 2021). Böylece okur doğrudan araştırma konusuna odaklanmakta ve konuya dair kuramsal bilgileri özümseyip araştırmanın neden yapılmaya gerek duyulduğunu anlayabilmektedir. Yazar ise literatür taramasıyla konuya hâkim olmakta ve araştırma sürecine hazırlanmaktadır.

Literatür taramasının oldukça önemli olduğu giriş bölümünün literatürden hareketle belirli amaçları vardır. Giriş bölümünün asıl amacı çalışma alanındaki bir sorunu ya da boşluğu belirlemektir. Bu bölümde araştırma boşluğuna, daha önce hiç ele alınmamış yönlerine ya da yeni araştırma alanlarına gönderimde bulunabilmektedir (Şentürk, 2024). Bu bağlamda giriş bölümünde kuramsal arka plan sunulurken aynı zamanda literatürdeki çalışma ihtiyacına vurgu yapılmaktadır. Yani araştırma sorusuna yanıt vermenin yollarını ararken literatüre de katkı sağlamaktadır. Bu nedenle çalışmanın kuramsal arka planı kadar araştırma konusunun ne olduğu, neden bu araştırmanın yapıldığı sorularına da bu bölümde yanıt verilmektedir (Kozak, 2018). Böylece okur çalışma konusuyla ilgili ayrıca literatürü taramadan özetle literatür bilgisine sahip olmaktadır. Ayrıca bu çalışmaya neden ihtiyaç duyulduğunu çözümlemekte ve çalışmayı okumaya ikna olmaktadır.

Giriş bölümünün yazımında da belirli bir içerik sıralaması bulunmaktadır. Buna göre giriş bölümünde bilgiler genelden özele doğru izlenmelidir. Sırasıyla giriş cümlesi, genel ve alt kavramlar, kavramlarla ilgili önceki çalışmalar, çalışmanın amacı, özgünlüğü ve araştırma sorusu yer almaktadır (Dinçer, 2021). Girişte bilgilerin genelden özele doğru bir sıra izlemesi okurun araştırmayı anlamasını ve takip etmesini kolaylaştırmaktadır. Bu nedenle giriş bölümünün akışına ve içeriğine dikkat etmek gerekmektedir. Giriş bölümleri çalışmaların hacimli bölümleri değildir ancak özet olarak ifade edildiği sayfalarda her paragrafın içermesi gerektiği içerikleri bulunmaktadır. Creswell (2017) giriş bölümünün beş kısımdan oluştuğunu ve her bir parçanın ayrı bir paragraf olabileceğini ifade etmektedir. Bu parçalar araştırma probleminin belirtilmesini, sorunu ele almış çalışmaların gözden geçirilmesini, çalışmadaki eksikliklerin gösterilmesini, hedef kitle için çalışmanın önemini ve amacının belirtilmesini içermektedir. Buna göre giriş bölümünde öncelikle problemin ne olduğu literatürden hareketle ifade edilmekte ve bu alanda daha önce yapılmış çalışmalardan hareketle bu çalışmaya ihtiyaç duyulma nedeniyle literatüre katkısı vurgulanmaktadır. Daha sonra okurun bu çalışmanın neden önemli olduğunu fark ettirip çalışmada neyin amaçlandığı ifade edilmektedir. Aslında bu aşamalarla çalışmanın problem durumu oluşturulmaktadır ve bu kısım giriş bölümünün ilk alt bölümüdür.

Giriş bölümü bir bilimsel metnin ilk ana bölümüdür. Bu bölüm belirli alt bölümleri ya da alt başlıkları içermektedir. Giriş bölümünün alt başlıkları arasında sırasıyla problem, amaç, önem, varsayımlar/sayıtlar, sınırlıklar ve tanımlar yer almaktadır (Büyüköztürk vd., 2016; Karasar, 2023). Buna göre giriş bölümü bu başlıklara göre tasarlanmakta ve düzenlenmektedir.

Giriş bölümünün ilk alt başlığı problem durumudur. Literatürün ele alındığı bu başlıkta kuramsal arka plan oluşturularak yapılan çalışmaya neden ihtiyaç duyulduğu gerekçeleriyle ifade edilmektedir. Bu bölüm, çalışmanın alandaki diğer çalışmalarla mantıksal bütünlüğünü göstermektedir. Bu nedenle bu başlıkta araştırmada neyin nasıl yapılacağının çerçevesi çizilirken okuyucuların anlaması için anlaşılır bir şekilde ifade edilmesi oldukça önemlidir (Zincirli, 2020). Bu bağlamda problem durumu araştırma konusuna ilişkin kuramsal çerçevenin oluşturulmaya başlandığı, araştırma problemlerinin temellendirildiği ve araştırmanın gerekçesiyle özgünlüğünün ifade edilmeye başlandığı ilk bölümdür. Böylece okur hem çalışmanın kuramsal arka planını hem de önceki yapılan çalışmalardan hareketle bu çalışmanın niçin yapıldığını ilk olarak bu başlıkta çözümlemeye başlamaktadır.

Giriş bölümünün ikinci alt başlığı olan amaç çalışmaların şablonuna göre ayrı bir başlık olabileceği gibi problem durumunun sonunda da ifade edilebilmektedir. Makalelerde amaç cümlesi giriş bölümünün son cümlesi olabilirken yüksek lisans ve doktora tezlerinde genellikle ayrı bir bölüm hâlinde sunulmaktadır (Creswell, 2017). Bilimsel metnin farklı kısımlarında ya da başlıklarında yer almasına rağmen amaç cümlesinin işlevi aynıdır. Araştırmanın amacı, çalışmanın hedeflerini ortaya koyan ve çalışmanın neyi araştırmayı planladığını açıkça belirten genel bir ifadedir (Büyüköztürk vd., 2016). Bu ifadeyle problem durumunda ifade edilen kuramsal arka plan ve çalışmada problem edilen konu somutlaşmaktadır. Amaç cümlesinde problem kısaca tekrar edilerek problemin çözülmesi için nasıl bir yol izlendiği belirtilmektedir (Kardaş, 2022). Amaç cümlesi araştırmayı ve bu çalışmadaki problemin çözülmesi için ne yapıldığını açıklamaktadır. Bu nedenle amaç cümlesinin açık ve net olması beklenmektedir. Açık bir amaç cümlesi aynı zamanda okurun çalışmada nasıl bir yol izlendiği hakkında bilgi sahibi olmasını da sağlamaktadır.

Giriş bölümünün üçüncü alt başlığı önemdir. Önem de amaç başlığı gibi makalelerde giriş bölümünün içerisinde yer alırken yüksek lisans ve doktora tezlerinde ayrı bir başlık altında yer alabilmektedir. Bir çalışma çeşitli açılardan önemli olabilir. Bu, yapılan çalışmanın orijinal ve güncel olması, hedef kitlenin ilgisini çekmesi, alana katkı sağlaması şeklinde sıralanabilir (Cohen vd., 2021). Bu nedenle yapılan çalışmanın hangi açıdan önemli ve katkısının ne olduğunun açıkça ifade edilmesi gerekmektedir. Önem başlığında araştırma yapmanın sonucunda kime, neye, hangi oranda katkı getireceğinin ifade edilmektedir. Araştırmanın amacından farklı olarak önem başlığında araştırmacının araştırmaya verdiği önem öznelidir. Çünkü önem bir yorumdur ve tartışılabilir (Çoban ve Oral, 2020). Bu nedenle önem açıkça belirtilmelidir. Önemin açık ve net olarak ifade edilmesi okur için bu çalışmaya yönelik inandırıcı gerekçeler sunmaktadır.

Giriş bölümünün dördüncü alt başlığı olan varsayım, sayıltı olarak da ifade edilmektedir. Araştırma sürecinde doğruluğunun ispatlanması gerekmeyen önerme olan varsayım, doğruymuş gibi kabul edilen genellemelerdir. Doğruluğunun kontrolü araştırmacının elinde olmayan olanakları dışındaki yargılardır ve araştırmanın dayandırıldığı temellerdir (Çoban ve Oral, 2020). Araştırma varsayım doğru kabul edilerek yapılmaktadır. Araştırma sürecinde doğruluğu kanıtlanması gerekmeyen önermedir. Doğru olarak kabul edilerek araştırma yürütülmektedir. Araştırma sürecinde reddedilmez ya da kabul edilmez (Büyüköztürk vd., 2016). Varsayımlar araştırmaya özgüdür ve araştırmanın

içeriğine göre veri toplama araçlarına, hedef kitleye ya da araştırmacıya yönelik varsayımlarda bulunulabilmektedir.

Giriş bölümünün beşinci alt başlığı sınırlılıktır. Araştırmacının kontrol edemediği ama araştırma sonuçlarını olumsuz etkileyebileceğini düşündüğü konular sınırlılık olarak adlandırılmaktadır. Sınırlılıklar araştırmacının bilgi, beceri ve olanaklarından meydana gelebileceği gibi problem alanı, araştırma amaçları, yöntem gibi konulara ilişkin zorunluluklardan da kaynaklanabilmektedir (Çoban ve Oral, 2020). Bu bakımdan varsayımlar gibi sınırlılıklar da araştırmaya özgüdür ve çeşitli nedenlerden kaynaklanabilmektedir. Genellikle sınırlılıklar ulaşılabilecek evren ve örnekleme, kuramsal çerçeveye, veri toplama araçlarına ve zamana dair olabilmektedir (Zincirli, 2020). Araştırmalarda bu sınırlılıkları olabildiğince azaltmak gerekmektedir. Gerçekten araştırmacının araştırma için elinde olmadığı durumlar sınırlılık olarak ifade edilmelidir. Araştırma süresince elde edilen bulgular da bu sınırlılıklar dikkate alınarak yorumlanmalıdır.

Bir bilimsel metnin giriş bölümünün iyi yapılandırılması için gerekli hususlar bu bölümde yer alması gereken alt başlıklardan bu başlıklarda yer alan içeriklere kadar çeşitlidir. Buna göre makale, tez, bildiri gibi bilimsel metinlerin tamamının üretiminde bu hususlara dikkat edilmelidir. Bilimsel metinlerin giriş bölümlerini tasarlariken hangi aşamalarda eksiklik olduğunun tespit edilmesi ve nelere dikkat edilmesi gerektiğinin farkına varılması için akademik çalışmaların bu bakımdan incelenmesi gerekmektedir. Bilimsel metinlerin giriş bölümünün incelenmesi gibi diğer bölümlerinin de akademik ilkeler bakımından incelenmesi aynı şekilde akademik yazma bilinci sağlamaktadır. Böylece akademik yazma ve bilimsel metin üretme süreci hakkında bilgi sahibi olunabilmektedir. Literatürde lisansüstü tezleri akademik yazma açısından ve akademik metinlerin bölümlerini bütüncül olarak inceleyen çalışma (Karagöl, 2018) olmasıyla birlikte akademik metinlerin bölümlerini bu hususlar bağlamında inceleyen çalışmalar da yer almaktadır. Bunlar arasında lisansüstü tezlerin özet bölümlerini (Coşkun ve Kan, 2013), makalelerin giriş bölümlerini (Çeşme ve Yağız, 2020; Çocuk ve Arı, 2018; Işık Taş, 2021), lisansüstü tezlerin yöntem bölümlerini (Çapan Tekin ve İşeri, 2022; Demir, 2021; Demir ve Çalışkan, 2021), makalelerin yöntem bölümlerini (Şerifoğlu ve Yaman, 2023), lisansüstü tezlerin bulgu ve tartışma-sonuç (Kan ve Uzun, 2014), öneriler (Çınar vd., 2024) ve anahtar kelimeler bölümünü (Sevim ve İşcan, 2012) inceleyen çalışmalar vardır. Bu çalışmalar akademik metinlerin belirli bölümlerine odaklanarak bu bölümleri kendi bağlamında değerlendirmektedir.

Her bilimsel çalışmada olduğu gibi Türkçe eğitimi bağlamında da dinleme eğitimi, konuşma eğitimi, okuma eğitimi, yazma eğitimi, çocuk edebiyatı, dil bilgisi öğretimi, dil bilimi gibi çeşitli alanlarda bir merak ve giderilmesi gereken bir problemten hareketle araştırmalar yapılmakta ve bilimsel metinler üretilmektedir. Literatürde üretilen bu metinleri inceleyen ve değerlendiren çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmalar Türkçe eğitimi alanındaki lisansüstü tezlerini (Aydeniz ve Haydaroğlu, 2021; Boyacı ve Demirkol, 2018; Demir, 2021; Karagöz ve Şeref, 2021; Özçakmak, 2017), bildirilerini (Bozkurt ve Uzun, 2015), Türkçe ders kitapları üzerine gerçekleştirilen makale ve lisansüstü tezlerini (Maden, 2021; Sur, 2023; Temizkan, 2021), dil bilgisi öğretimi üzerine hazırlanan

lisansüstü tezlerini (Göçer ve Arslan, 2018), dinleme becerisiyle ilgili makale ve lisansüstü tezlerini (Doğan ve Özçakmak, 2014; Kardaş, vd., 2018; Kemiksiz, 2017; Potur, 2023; Soyuçok, 2022), okuma becerisiyle ilgili lisansüstü tezlerini (Aydın, 2020; Ceran vd., 2018; Maden, 2020; Özdemir, 2018; Topal vd., 2022), konuşma becerisi alanındaki makale ve lisansüstü tezlerini (Alver ve Taştan, 2017; Destegüloğlu, 2024; Kesici, 2021; Potur ve Yıldız, 2016), yazma becerisiyle ilgili makale ve lisansüstü tezlerini (Demirel, 2023; Kemiksiz, 2021; Şimşek vd., 2023; Temizkan ve Erdevir, 2020; Tok ve Potur, 2015) çeşitli açılardan ele almaktadır.

Literatürde Türkçe eğitimi bağlamında bilimsel metinleri çeşitli açılardan ele alan çalışmalar olduğu gibi bu metinlerin belirli bölümlerini inceleyen araştırmalar da bulunmaktadır. Turan ve diğerleri (2018) çalışmasında Türkçe eğitimi alanındaki doktora tezlerinin özet bölümlerini incelemiştir. 223 doktora tezinin özet bölümü araştırmanın amacı, sonucu, örnekleme, önemi, bulguları, önerileri, veri toplama ve veri analiz teknikleri bilgisi bağlamında değerlendirilmiştir. Yöntem bölümünün bir başlığı olan ölçme araçlarına ilişkin olarak Temizkan ve Yıldırım (2023) çalışmasında yazma eğitimine yönelik lisansüstü çalışmalarda kullanılan ölçme araçları incelemiştir. Bu çalışmada 55 doktora tezindeki ölçme araçları isim, tür, amaç ve geliştirilme şekli bakımından değerlendirilmiştir. Benzer bir şekilde Karaca ve diğerleri (2024) de çalışmasında bilimsel metinlerin yöntem bölümüyle ilgili olarak konuşma becerisine yönelik geliştirilen ölçekleri şekil ve içerik bakımından incelemiştir. Önal ve Maden (2024a; 2024b) ise çalışmasında okuma ve dinleme/izleme eğitimiyle ilgili hazırlanmış yüksek lisans ve doktora tezlerindeki önerilere ilişkin sonuçlara varmıştır. Türkçe eğitimi alanında ayrıca bilimsel metinleri bütün olarak akademik yazma ilkelerine göre inceleyen çalışmalar da bulunmaktadır. Kanat (2024) çalışmasında konuşma becerisiyle ilgili 2005-2021 arasındaki 348 makaleyi “başlık, yazar bilgileri, özet, anahtar kelimeler, giriş, yöntem, bulgular, sonuç, tartışma, öneriler, kaynakça” bölümler bağlamında akademik yazma ilkelerine göre incelemiştir.

Bilimsel metinlerin bölümlerine ilişkin yapılan çalışmalar bilgi üretilip paylaşılan bu metinlerin ne kadar doğru ve etkili olduğu hakkında bilgi vermektedir. Bir çalışmada elde edilen sonuçlar kadar araştırmanın probleminin, çözüm yolunun ve sürecinin doğru, eksiksiz ve akademik ilkelere uygun biçimde yansıtılması da önemlidir. Bu bağlamda bilimsel metinlerin çeşitli boyutlarının akademik ilkelere uygunluğu bakımından incelenmesi bu metinlerin mevcut durumunun ve geliştirilmesi gereken yönlerin tespit edilmesi bakımından gereklidir. Literatürde Türkçe eğitimi alanındaki bilimsel metinlerin özet (Turan vd., 2018), yöntem (Karaca vd., 2024; Temizkan ve Yıldırım, 2023) ve öneriler (Önal ve Maden, 2024a; 2024b) bölümlerine ilişkin çalışmalar bulunurken giriş bölümüne yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Giriş bölümlerinin yalnızca eğitim bağlamında makalelerde incelendiği görülmüştür (Çeşme ve Yağız, 2020; Çocuk ve Arı, 2018; Işık Taş, 2021). Bu bakımdan literatürde lisansüstü çalışmaların giriş bölümlerinin incelenmediği sonucuna varılmıştır.

Literatürde yer alan çalışmalardan hareketle günümüze kadar Türkçe eğitimi bağlamında özet, yöntem ve öneriler gibi bölümler incelenmiştir. Eğitim bağlamında makalelerin giriş bölümlerinin incelendiği dikkate alındığında lisansüstü çalışmaların giriş

bölümlerinin alt başlıkları ve içeriği açısından makalelerden farklıdır. Bu nedenlerle lisansüstü çalışmaların giriş bölümlerinin incelenmesinin gerekli olduğu sonucuna varılmaktadır. Türkçe eğitimi bağlamında konuşma eğitimi alanındaki çalışmaların incelendiği araştırmaların sayısının az olması ve bu çalışmaların giriş bölümlerinin akademik ilkeler açısından incelenmemiş olması konuşma eğitimi alanındaki lisansüstü çalışmaların giriş bölümlerini incelemeyi amaçlayan bu çalışmayı önemli kılmaktadır. Ayrıca literatürde konuşma eğitimi alanındaki lisansüstü tezlerin giriş bölümlerini inceleyen bir çalışmanın olmaması lisansüstü çalışmaların giriş bölümlerinde yer alan her bir alt başlığı ayrıntılı biçimde inceleyen bu çalışmayı özgün kılmaktadır. Bu önem ve özgünlükten hareketle çalışmanın konuşma eğitimi alanındaki araştırmacılara lisansüstü metinlerinin üretiminde yol gösterici olması beklenmektedir.

Problem Cümlesi

Konuşma becerisine yönelik yüksek lisans tezlerinin giriş bölümleri nasıl düzenlenmektedir?

Alt Problemler

1. Konuşma becerisine yönelik yüksek lisans tezlerinde problem durumu başlığının içerik, kurgu, şekil ve işlev bakımından görünümü nasıldır?
2. Konuşma becerisine yönelik yüksek lisans tezlerinde araştırmanın önemi hangi gerekçelere dayanmaktadır?
3. Konuşma becerisine yönelik yüksek lisans tezlerinde hangi sınırlılıklara yer verilmektedir?
4. Konuşma becerisine yönelik yüksek lisans tezlerinde hangi varsayımlar bulunmaktadır?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, veri seti, veri toplama araçları, verilerin analizi, yayın etiği başlıklarına yer verilmektedir.

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada konuşma becerisine yönelik yüksek lisans tezlerinin giriş bölümlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışma nitel araştırma yaklaşımı benimsenerek doküman incelemesiyle gerçekleştirilmiştir. Tek başına bir araştırma yöntemi olabildiği gibi diğer nitel yöntemlerin kullanıldığı durumlarda ek bilgi olarak da başvurulabilen doküman incelemesi, araştırılması amaçlanan olgu ya da olgulara ilişkin yazılı materyallerin analizini içermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu çalışmada veri setini oluşturan yazılı materyaller konuşma becerisine yönelik yüksek lisans tezleri olduğu gibi bütüncül ve detaylı biçimde incelendiği için nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesine başvurulmuştur.

Veri Seti

Araştırmanın veri setini konuşma becerisine yönelik yüksek lisans tezleri oluşturmaktadır. Veri setinin elde edilmesinde Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez

Merkezine başvurulmuş ve Ulusal Tez Merkezinde dokümanlar “konuşma becerisi”, “konuşma eğitimi”, “konuşma öğretimi”, “sözlü anlatım”, “sözlü ifade”, “sözel metin”, “sözlü metin”, “konuşma kaygısı”, “konuşma motivasyonu”, “konuşma tutumu”, “konuşma özyeterliliği”, “akıcı konuşma” anahtar kelimeleriyle taranmıştır. Taranan dokümanlar arasında konuşma becerisi, ana dili olarak Türkçenin öğretimiyle ilgili ve dili Türkçe olan çalışmalar veri setine dâhil edilmiştir. Yabancılar Türkçe öğretimi, yabancı dil öğretimiyle ilgili ve özel eğitim, psikoloji, psikolojik danışmanlık ve rehberlik gibi farklı alanlardaki çalışmalar veri setinin dışında tutulmuştur. Ayrıca bu çalışmada veri seti konuşma becerisine yönelik yüksek lisans tezleriyle sınırlandırılmış olup konuşma becerisine yönelik doktora tezleri de veri setine dâhil edilmemiştir. Bu ölçütlerden hareketle en son 10.08.2025 tarihinde gerçekleştirilen veri taraması sonucunda 110 yüksek lisans tezine ulaşılarak çalışmanın veri seti oluşturulmuştur. Veri setinin oluşturulmasında yıl sınırlaması yapılmamıştır. Böylece veri setinde yer alan yüksek lisans tezleri 2004-2025 yılları arasındadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada konuşma becerisiyle ilgili çalışmaların giriş bölümlerinde yer alan “Problem Durumu”, “Araştırmanın Önemi”, “Sınırlılıklar” ve “Varsayımlar/Sayıtlılar” başlıklarını incelemek amacıyla veri toplama araçları geliştirilmiştir.

Problem Durumu Başlığını İncelemek Amacıyla Geliştirilen Veri Toplama Araçları

Konuyla ilgili incelenen kaynaklardan hareketle (Altunkaya, 2021; Bahar, 2014; Kanat, 2024; Karagöl, 2018; Karasar, 2008) problem durumunun içerik, kurgu, şekil ve işlev olmak üzere dört başlık doğrultusunda incelenebileceği belirlenmiştir. Araştırmada bu başlıkların her biri için geliştirilen veri toplama araçları aşağıda açıklanmaktadır:

İçerik İnceleme Formu

İçerik İnceleme Formu konuşma becerisiyle ilgili çalışmaların giriş bölümlerinde yer alan problem durumu başlığının içeriğinde açıklanan kavramların tespit edilmesi amacıyla geliştirilmiştir. Formun boş bir örneği aşağıda yer almaktadır.

Çizelge 1. İçerik İnceleme Formu

Tez No	Kavramlar
1	
2	
3	
...	

Bu form ilgili çalışmaların problem durumu başlıklarında yer alan kavramların not edilmesi şeklinde kullanılmıştır.

Kurgu Türleri İnceleme Formu

Kurgu türleri inceleme formu konuşma becerisiyle ilgili çalışmaların problem durumu başlıklarında yer alan kavramların açıklanma yönünü belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Bu amaçla öncelikle 15 çalışmanın problem durumu başlıkları incelenerek burada açıklanan kavramlar tespit edilmiştir. Sonraki aşamada araştırmacıların bu kavramların açıklanmasında nasıl bir kurgu (düzen, plan) takip ettikleri belirlenmiştir. Bu işlemlerin ardından ilgili kavramların açıklanmasında başlıca üç tür kurgulama yapıldığı görülmüştür. Bu kurgulama türleri ve örnekleri aşağıdaki tablodaki gibidir.

Çizelge 2. Kurgu Türleri

Kurgu Türü	Örnek
Genelden Özele Kurgu: Konuşma becerisiyle ilgili genel kavramlardan çalışmanın konusuna özgü kavramlara doğru bir sıralamanın takip edildiği kurgu.	Dil-Ana Dili-Konuşma Becerisi-Konuşma Eğitimi-Konuşmada Duyuşsal Süreçler-Konuşma Kaygısı
Özelden-Genele Kurgu: Çalışmanın konusuna özgü kavramlardan konuşma becerisiyle ilgili genel kavramlara doğru bir sıralamanın takip edildiği kurgu.	İnternet teknolojisi-sosyal medyanın tarihi gelişimi-video-konuşma-etkili konuşma-etkili konuşmacı
Düzensiz Kurgu: Genel kavramlardan özel kavramlara doğru yapılan açıklamalardan sonra tekrar genel kavramlara dönme ya da tam tersi bir sıralama takip etme şeklindeki kurgu	İletişim-konuşma-konuşma becerisi-drama-kukla-hazırlıksız konuşma becerisi

Kurgu türlerinin belirlenmesi aşamasında şöyle bir durumla karşılaşmıştır. Genelden özele kurgu türünde başlangıç noktasını konuşma becerisiyle ilgili genel kavramlar oluşturmakla birlikte bazı araştırmalarda çalışmanın konusuna özgü daha fazla sayıda kavramın açıklandığı görülmüştür. Benzer şekilde özelden genele kurgu sıralamasında başlangıç noktasını çalışmanın konusuna özgü kavramlar oluşturmuş ancak bazı araştırmalarda konuşma becerisiyle ilgili daha fazla kavram açıklanmıştır. Bu durum kurgu türleri içinde kurgunun odak noktasının ne olduğu sorusunu gündeme getirmiştir. Kurgu türleri bünyesinde yapılan incelemeler sonucunda genel, genel odaklı, özel, özel odaklı, dengeli olmak üzere beş odak noktası belirlenmiştir. Bu odak noktaları ve örnekleri aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Çizelge 3. Kurgu Türlerinin Odak Noktası

Odak Noktası	Örnek
Genel: Konuşma becerisiyle ilgili sadece genel kavramların açıklandığı, çalışmanın konusuna özgü kavramların açıklamalarına yer verilmediği odak noktasını ifade eder.	Dil-temel dil becerileri-anlama-konuşma becerisi
Genel Odaklı Kurgu: Daha çok konuşma becerisiyle ilgili genel kavramların anlatıldığı, çalışmanın konusuna özgü kavramlara daha az yer verilen odak noktasını ifade eder.	İletişim-konuşma becerisi-iletişim teknolojisi ve konuşma-etkili konuşma-meslek ve konuşma ilişkisi
Özel: Çalışmanın konusuna özgü kavramların açıklandığı, konuşma ve konuşma becerisiyle ilgili genel kavramlara yer verilmeyen odak noktasını ifade eder.	Teknoloji-eğitim teknolojileri-dijital öyküler-tutum-kaygı-konuşma kaygısı
Özel Odaklı Kurgu: Daha çok çalışmanın konusuna özgü kavramların açıklandığı, konuşma becerisiyle ilgili genel kavramlara daha az yer verilen odak noktasını ifade eder.	Eğitim ve teknoloji-dijital öykü-konuşma becerisi
Dengeli: Konuşma ve konuşma becerisiyle ilgili genel kavramlarla çalışmanın konusuna özgü kavramların eşit bir şekilde açıklandığı odak noktasını ifade eder.	Konuşma-konuşma becerisi-korku-heyecan

Kurgu türleri ve kurgu türlerinin odak noktalarının belirlenmesiyle elde edilen bilgiler konuşma becerisiyle ilgili çalışmaları bu yönden incelemek amacıyla Kurgu Türleri Formu'na dönüştürülmüştür. Bu form aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Çizelge 4. Kurgu Türleri İnceleme Formu

Tez Numarası	Kurgu Türleri			Kurgunun Odak Noktası				
	Genelden	Özelden	Düzensiz	Genel	Genel	Özel	Özel	Dengeli
	Özele	Genele	Kurgu		Odaklı		Odaklı	
	f	f	f	f	f	f	f	f
1								
2								
3								
...								

Şekil Özellikleri İnceleme Formu

Şekil açısından inceleme içerikte anlatılanların “Ne ile anlatılıyor?” sorusuna verilen cevaptan oluşmaktadır. Bu sorunun cevabı olarak problem durumunun şekil açısından incelenmesinde sayfa sayısı, paragraf sayısı, cümle sayısı, alıntı cümle sayısı, yazarın cümle sayısı, doğrudan alıntı sayısı, dolaylı anlatı sayısı, toplam kaynak sayısı, birincil kaynak sayısı ve aktaran kaynak sayısı özelliklerine yer verilmiştir. Bunların bir araya getirilmesiyle Şekil Özellikleri İnceleme Formu elde edilmiştir.

Çizelge 5. Şekil Özellikleri İnceleme Formu

Tez Numarası	Problem Durumu Başlığının Şekil Özellikleri									
	Sayfa	Paragraf	Cümle	Alıntı Cümle	Yazarın Cümlesi	Dolaylı Anlatım	Doğrudan Anlatım	Toplam Kaynak	Birincil Kaynak	Aktaran Kaynak
	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f
1										
2										
3										
...										

Problem Durumunun İşlevini Değerlendirmeye Yönelik Dereceli Puanlama Anahtarı

Problem Durumunun İşlevini Değerlendirmeye Yönelik Dereceli Puanlama Anahtarı geliştirilmeden önce ilgili literatür taranarak lisansüstü çalışmalarda problem durumunun işlevi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Kaynaklardan (Altunkaya, 2021; Bahar, 2014; Kanat, 2024; Karagöl, 2018; Karasar, 2008) hareketle problem durumunun işlevine ilişkin açıklamalar araştırmacılar tarafından dört grup olacak şekilde maddelenmiştir. Bu gruplar ve ilişkili oldukları maddeler aşağıdaki gibidir:

Çizim 1. Problem Durumunun İşlevine İlişkin Açıklamalar

Birinci Grup	İkinci Grup	Üçüncü Grup	Dördüncü Grup
1. Araştırmanın kuramsal çerçevesini oluşturma 2. Araştırmanın konusuyla ilgili genel kavramları açıklama 3. Araştırmanın alt yapısını oluşturma 4. Araştırmayı tanıtmaya	1. Araştırmanın problemini temellendirme 2. Araştırmanın temel mantığını açıklama 3. Problemin araştırmaya değer noktalarını vurgulama 4. Problem cümlesi ve alt problemlere yer verme	1. Araştırma konusuyla ilgili yapılan benzer çalışmaları değerlendirme 2. Konuyla ilgili aydınlatılan ve eksik kalan noktaları belirleme 3. Araştırmanın niçin gerçekleştirildiğine ilişkin bilgiler verme	1. Çalışmanın özgünlüğüne ilişkin bilgiler verme 2. Araştırmanın önceki çalışmalardan farklılaştığı noktaları belirleme 3. Amaç ve alt amaçlara yer verme

Problem durumunun işlevine ilişkin maddeler gruplandırıldıktan sonra bunların ortak noktaları gözetilerek her grup için bir başlık belirlenmiştir. Birinci gruptaki maddeler “kuramsal çerçeveyi oluşturma”, ikinci gruptaki maddeler “araştırma problemini temellendirme”, üçüncü gruptaki maddeler “araştırmanın gerekçelerini ortaya koyma”, dördüncü gruptaki maddeler “araştırmanın özgünlüğünü ortaya koyma” şeklinde başlıklandırılmıştır.

Başlıklandırma işleminden sonra dört başlık ve bunlara yönelik maddelerden hareketle 1 (zayıf), 2 (orta), 3 (iyi) şeklinde üçlü bir dereceli puanlama anahtarı geliştirilmiştir. Dereceli puanlama anahtarının boyutları ve içeriği aşağıdaki gibidir:

Çizelge 6. Problem Durumunun İşlevini Değerlendirmeye Yönelik Dereceli Puanlama Anahtarı

Boyut	1 (zayıf)	2 (orta)	3 (iyi)
Kuramsal Çerçeveyi Oluşturma	Kullanılan araştırma ve kaynaklar sayıca yetersizdir. Kavramsal çerçeve zayıf kalmıştır. Konu açık ve anlaşılır bir şekilde seçilememektedir. Konuyla ilgili temel kavramların açıklanmasında ve araştırmanın genel hatlarıyla tanıtılmasında sorunlar vardır.	İlgili araştırma ve kaynaklardan hareketle kavramsal çerçeve oluşturulmaya çalışılmaktadır. Konu seçilmekte ancak daha açık ve anlaşılır bir şekilde ifade edilmeye ihtiyaç duymaktadır. Konuyla ilgili temel kavramların açıklanmasına ve araştırmanın genel hatlarıyla tanıtılmasına ilişkin çaba sezilmektedir.	İlgili araştırma ve kaynaklardan hareketle araştırmanın kavramsal çerçevesi çizilmiş, konu açık ve anlaşılır bir şekilde ortaya konulmuş, konuyla ilgili temel kavramlar açıklanarak araştırma genel hatlarıyla tanıtılmıştır.
Araştırma Problemini Temellendirme	Araştırmada çözülmek istenen problem seçilememektedir. Problemin araştırmaya değer noktalarına değinilmemiştir. Problem cümlesi ve alt problemlere yer verilmemiş, araştırmanın dayandığı temel mantık açıklanmamıştır.	Araştırma probleminden bahsedilmeye çalışılmış, problemin araştırmaya değer noktalarına çok az değinilmiştir. Problem cümlesi ve alt problemlere yer verilmekle birlikte araştırmanın dayandığı temel mantığın açıklanması zayıf kalmıştır.	Araştırmada çözülmek istenen problem net olarak tanımlanmış, problemin araştırmaya değer noktaları ayrıntılı bir şekilde anlatılmış, problem cümlesi ve alt problemlere yer verilerek araştırmanın dayandığı temel mantık açıklanmıştır.

Araştırmanın Gereçeklerini Ortaya Koyma	Araştırma konusuyla ilgili o güne kadar yapılan benzer çalışmalardan bahsedilmemiş, konuyla ilgili aydınlatılan ve eksik kalan noktalar belirlenmemiştir. Araştırma alanındaki bilimsel boşluk tanımlanmamış ve araştırmanın yapılma gerekçelerine yer verilmemiştir.	Araştırma konusuyla ilgili o güne kadar yapılan benzer çalışmalar kısmen değerlendirilmiş, aydınlatılan ve eksik kalan noktalar eksik bırakılmıştır. Bilimsel alandaki boşluğun tanımlanmasında ve araştırmanın yapılma gerekçelerine ilişkin bilgilerde eksikler bulunmaktadır.	Araştırma konusuyla ilgili o güne kadar yapılan benzer çalışmalar değerlendirilerek aydınlatılan ve eksik kalan noktalar belirlenmiştir. İlgili bilimsel alandaki boşluk tanımlanarak araştırmanın yapılma gerekçelerine ilişkin bilgiler verilmiştir.
Araştırmanın Özgünlüğünü Ortaya Koyma	Araştırmanın önceki çalışmalardan farklı noktalarına değinilmemiştir. Araştırmanın özgünlüğüne ve amacına ilişkin açıklamalara yer verilmemiştir.	Araştırmanın önceki çalışmalardan farklı noktalarına çok az değinilmiş, özgünlüğü ve amacına ilişkin açıklamalar yetersiz kalmıştır.	Önceki çalışmalardan farklı noktaları anlatılarak araştırmanın özgünlüğü ortaya konulmuş ve çalışmanın amacı net bir şekilde açıklanmıştır.

Problem durumunun işlevini değerlendirmeye yönelik dereceli puanlama anahtarının geçerliğini sağlamak amacıyla uzman görüşüne başvurulmuştur. Bu amaçla akademik yazma konusunda tez, kitap ve makale düzeyinde çalışmaları olan iki öğretim üyesinin görüşleri alınmıştır. Söz konusu iki öğretim üyesi de formun, problem durumu başlığını işlev açısından incelemek amacıyla uygun olduğunu belirtmişlerdir. Formun güvenilirliğini sağlamak amacıyla değerlendiriciler arası uyum kullanılmıştır. Bu amaçla 10 yüksek lisans tezi iki değerlendirici tarafından bağımsız bir şekilde puanlanmıştır. Puanlar arasındaki ilişki pearson momentler katsayısıyla değerlendirilmiştir. Sonuçlara göre değerlendiriciler arası uyum katsayısı kavramsal çerçeveyi oluşturma boyutunda ,83; araştırma problemini temellendirme boyutunda ,71; araştırmanın gerekçelerini ortaya koyma ,83 ve araştırmanın özgünlüğünü ortaya koyma 1,0 olarak belirlenmiştir. Bu sonuçlar formun güvenilir olduğunu göstermektedir.

Araştırmanın Önemi Başlığı İnceleme Formu

Bu form araştırmanın önemini kaynaklandığı dayanakları belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Formun geliştirilmesi amacıyla ilk olarak 15 tezin araştırmanın önemi başlığı incelenmiş ve burada ifade edilen önem dayanakları not edilmiştir. Daha sonra bu dayanak ifadelerinin benzerleri gruplandırılarak bir isimlendirme yapılmıştır. Bu dayanak örnekleri ve isimlendirme işlemine ilişkin örnekler aşağıda verilmektedir.

Çizelge 7. Araştırmanın Öneme Yönelik Dayanak İfadeleri

Tez Kodu	Araştırmanın Öneme Yönelik Dayanak İfadelerinden Örnekler	İsimlendirme
T1	Alan yazında konuşma eğitimiyle ilgili yapılan çalışmaların akademik metin yazma ilkelerine uygunluğunu belirleyen herhangi bir araştırmanın olmaması oldukça dikkat çekicidir.	İlgili konuda
T103	İlköğretim okulları II. Kademe Türkçe öğretmenleri görüşlerine göre konuma eğitimi ile ilgili bir araştırmaya literatür taramasında rastlanmamıştır. Araştırma bunun için önemlidir.	araştırmanın bulunmaması
T3	Bu çalışma alan yazındaki söz varlığı çalışmalarına yeni bir bakış	Benzer konunun

	açısı olacaktır.	farklı bir boyutunun incelenmesi
T108	Analitik Takım tekniğinin Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'nin üst bilişsel basamaklarına göre incelenmesinin, Türkçe öğretimine yeni bir bakış açısı kazandıracağı düşünülmektedir.	
T58	Bu çalışmadan, öğretmenlerin derslerinde eğitsel oyunlara daha çok yer vermelerini sağlaması beklenmektedir.	Sınıf içi etkinliklere katkı sağlama
T89	Öğretmenler, çok fazla kullanılan kelime türünden hareketle, az kullanılan kelime türünü geliştirmeye yönelik çalışma yaptırabilirler.	
T21	Elde edilecek sonuçların ileriki araştırmalara yol göstereceği ve mevcut araştırmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.	Araştırmacılara katkı sağlama
T74	Araştırma sonucunda elde edilecek bulguların ileride yapılacak çalışmalara rehber olması bakımından bu çalışmanın önemli olacağı düşünülmektedir.	
T11	Bu çalışma, hazırlıksız konuşma becerilerinin gelişimine odaklanarak öğrencilerin eğitime katkı sağlamayı hedeflemektedir.	İlgili konuda hedef kitlenin becerilerini geliştirme
T57	Çalışma hazırlıksız konuşma becerisini geliştirmeye yönelik fikir vermesi yönünden önem arz etmektedir.	
T12	Çalışmada öğrencilerin konuşma ve yazmaya yönelik olumlu tutum geliştirmelerinin önemine dikkat çekilmektedir.	İlgili konuda hedef kitleye duyuşsal boyutta katkı sağlama
T31	Bu araştırmanın, sınıf öğretmeni adaylarının öz yeterlik algılarının geliştirilmesine yönelik fayda sağlayacağı düşünülmektedir.	
T42	Ortaya çıkan sonucun alanyazına önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.	İlgili bilimsel disipline katkı sağlama
T62	Teknoloji ve konuşma becerisini birlikte ele alan çalışmaların alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.	
T95	Araştırma sonuçlarının program geliştirme uzmanlarına ve MEB'in program geliştirme çalışmalarına veri sağlaması umulmaktadır.	Öğretim programlarına katkı sağlama
T65	Bu çalışma gelecekte yapılacak yeni öğretim programlarına veri oluşturması açısından önemlidir.	
T75	Bu araştırma Türkçe ders kitaplarındaki metin ve etkinliklerin gelişimine katkı sağlaması bakımından önemlidir.	Ders kitaplarına katkı sağlama
T95	Yöntem ve teknikler hakkındaki öğretmen görüşlerinin belirlenmesi yayınevlerine ve kitapların yazarlarına faydalı olabilir.	

Bu dayanaklara “Diğer” seçeneği de eklenerek aşağıda verilen “Araştırmanın Önemi Başlığı İnceleme Formu” oluşturulmuştur.

Çizelge 8. Araştırmanın Önemi Başlığı İnceleme Formu

No	Araştırmanın Öneminin Dayanakları	f
1	İlgili konuda araştırmanın bulunmaması	
2	Benzer konunun farklı bir boyutunun incelenmesi	
3	Sınıf içi etkinliklere katkı sağlama	
4	Araştırmacılara katkı sağlama	
5	İlgili konuda hedef kitlenin becerilerini geliştirme	
6	İlgili konuda hedef kitleye duyuşsal boyutta katkı sağlama	
7	İlgili bilimsel disipline katkı sağlama	
8	Öğretim programlarına katkı sağlama	
9	Ders kitaplarına katkı sağlama	
10	Belirtilmemiş	
11	Diğer	

Sınırlılıklar Başlığı İnceleme Formu

Bu form araştırmanın sınırlılıklarını sınıflandırmak amacıyla geliştirilmiştir. Formun geliştirilmesi amacıyla ilk olarak 15 tezin sınırlılıklar başlığı incelenmiş ve burada yer alan sınırlılık ifadeleri not edilmiştir. Daha sonra bu sınırlılık ifadelerinin benzerleri gruplandırılarak bir isimlendirme yapılmıştır. Bu sınırlılık örnekleri ve isimlendirme işlemine ilişkin örnekler aşağıda verilmektedir.

Çizelge 9. Sınırlılıklar Başlığında Yer Alan Sınırlılık İfadeleri

Tez Kodu	Sınırlılık İfadelerinden Örnekler	İsimlendirme
T50	Bu araştırma öğrencilerin anlatım becerilerine ilişkin metaforik algılarının tespiti ve değerlendirilmesiyle sınırlı tutulmuştur.	Konu ve konunun belirlenmesine yönelik
T73	Temel dil becerilerinden konuşma becerisi ile sınırlı tutulmuştur.	
T108	Ankara ili merkez ilçelerdeki ortaokul 6. sınıf öğrencileriyle sınırlıdır.	Evren, örneklem ve çalışma grubuna yönelik
T51	Çalışma BİLSEM ve bir özel okul olmak üzere toplam yedi okulda öğrenim gören 7. sınıf öğrencileri ile sınırlı tutulmuştur.	
T13	Veri toplama aracı olarak kullanılan “Kişisel Bilgi Formu, Yazma Kaygısı Ölçeği, Konuşma Kaygısı Ölçeği, Dinleme Kaygısı Ölçeği ve Okuma Kaygısı Ölçeği” aracılığıyla toplanan verilerle sınırlıdır.	Veri toplama, verilerin analizi ve ölçme araçlarına yönelik
T66	2016-2017 öğretim yılı Mayıs ve Haziran aylarında uygulanan anket çalışması ile sınırlıdır.	
T4	Araştırma 2023-2024 eğitim öğretim yılı ile sınırlıdır.	Zamana yönelik
T32	Araştırma, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında mart-nisan-mayıs aylarıyla sınırlıdır.	
T25	Araştırma Trabzon ili Akçaabat ilçesinde gerçekleştirilmiştir	Mekâna yönelik
	Araştırma Kahramanmaraş'ta birleştirilmiş sınıflı bir köy ilkokulunda gerçekleştirilmiştir.	
T62	Araştırma uygulama için seçilen hikâye ve öykü kitaplarının uygulanması ile sınırlıdır.	Materyal ve dokümanlara yönelik
T47	Araştırma Pollyanna, Bisküvi Adam, Üzgün Ağaçlar Ülkesi, Keloğlan Keleşoğlan ve Hayal Çalan Cadı adlı tiyatro oyunları ile sınırlandırılmıştır.	

Bu sınırlılık ifadelerine “Diğer” seçeneği de eklenerek aşağıda verilen “Sınırlılıklar Başlığı İnceleme Formu” oluşturulmuştur.

Çizelge 10. Sınırlılıklar Başlığı İnceleme Formu

No	Araştırmanın Sınırlılıkları	f
1	Konu ve konunun belirlenmesine yönelik	
2	Evren, örneklem ve çalışma grubuna yönelik	
3	Veri toplama, verilerin analizi ve ölçme araçlarına yönelik	
4	Zamana yönelik	
5	Mekâna yönelik	
6	Materyal ve dokümanlara yönelik	
7	Belirtilmemiş	

Varsayımlar/Sayıtlar Başlığı İnceleme Formu

Bu form araştırmanın varsayımlarını sınıflandırmak amacıyla geliştirilmiştir. Formun geliştirilmesi amacıyla ilk olarak 15 tezin varsayımlar başlığı incelenmiş ve burada yer alan varsayım ifadeleri not edilmiştir. Daha sonra bu varsayım ifadelerinin benzerleri gruplandırılarak bir isimlendirme yapılmıştır. Bu varsayım örnekleri ve isimlendirme işlemine ilişkin örnekler aşağıda verilmektedir.

Çizelge 11. Varsayım Başlığında Yer Alan Varsayım İfadeleri

Tez Kodu	Varsayım İfadelerinden Örnekler	İsimlendirme
T32	Deney grubunda işlenen Türkçe dersindeki etkinlikler araştırmanın amacına uygundur.	Etkinlik, materyal ve dokümanlara yönelik
T47	Seçilen tiyatro oyunlarının öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmek için yeterli olduğu varsayılmıştır.	
T25	Deney-kontrol grubu öğrencilerinin, Türkçe dersine dair hazırbulunuşluk seviyelerinin eşit düzeyde olduğu kabul edilmektedir.	Evren, örneklem ve çalışma grubuna yönelik
T71	Örneklem olarak seçilen okullardaki öğrencilerin, evreni temsil ettiği,	
T21	Altı haftalık uygulama sürecinin konuşma becerisinin dış yapı unsurlarını geliştirmek için yeterli olduğu varsayılmıştır.	Araştırma sürecine (süre, yöntem, veri) yönelik
T67	Araştırma kapsamında hazırlanan/kullanılan ölçeklerin geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmıştır.	
T22	Uygulama sürecinde her iki grubun da dış faktörlerden aynı derecede etkilendiği varsayılmıştır.	Kontrol edilemeyen etkenlere yönelik
T26	Araştırmada kontrol edilemeyen değişkenlerin, deney ve kontrol grubunu aynı düzeyde etkilediği varsayılmıştır.	
T25	Bu çalışmada kullanılan Konuşma Becerisi Gözlem ve Değerlendirme Formu araştırmacı ve bağımsız gözlemci tarafından yansız ve gerçeğe uygun olarak doldurulmuştur.	Araştırmacıya yönelik
T10	Öğretmen günlüklerde samimi ve içten ifadeler belirtmiştir.	
T26	Puanlayıcıların “Etkili Konuşma Ölçeği” aracılığıyla yaptığı değerlendirmenin gerçeği yansıttığı ve objektif olduğu,	Araştırmanın paydaşlarına yönelik

Bu form araştırmanın varsayımlarını sınıflandırmak amacıyla geliştirilmiştir. Formun geliştirilmesi amacıyla ilk olarak 15 tezin varsayımlar başlığı incelenmiş ve burada yer alan varsayım ifadeleri not edilmiştir. Daha sonra bu varsayım ifadelerinin benzerleri gruplandırılarak bir isimlendirme yapılmıştır. Bu varsayım örnekleri ve isimlendirme işlemine ilişkin örnekler aşağıda verilmektedir.

Bu ifadelere “Diğer” seçeneği de eklenerek aşağıdaki form oluşturulmuştur.

Çizelge 12. Varsayım/Sayıtlar Başlığı İnceleme Formu

No	Araştırmanın Varsayımları/Sayıtları	f
1	Etkinlik, materyal ve dokümanlara yönelik	
2	Evren, örneklem ve çalışma grubuna yönelik	
3	Araştırma sürecine (süre, yöntem, veri) yönelik	
4	Kontrol edilemeyen etkenlere yönelik	
5	Araştırmacıya yönelik	
6	Araştırmanın paydaşlarına yönelik	
7	Belirtilmemiş	

Verilerin Analizi

Bu çalışmada verilerin analiz edilmesinde betimsel analiz tekniğine başvurulmuştur. Nitel veri analiz tekniklerinden birisi olan betimsel analiz süreci “betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma”, “tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi”, “bulguların tanımlanması” ve “bulguların yorumlanması” olmak üzere dört adımı içermektedir. Bu adımlara göre sırasıyla kuramsal çerçeveden ya da görüşme, gözlemdeki boyutlardan hareketle veri analizi için çerçeve oluşturulmakta, bu oluşturulmuş çerçeveye göre veriler okunup düzenlenmekte ve bulgular tanımlanıp yorumlanmaktadır (Sözer ve Aydın, 2020). Bu çalışmada incelenen konuşma becerisiyle ilgili yüksek lisans tezlerinin giriş bölümlerinde yer alan problem durumu, önem, sınırlılıklar ve varsayımlar başlıklarına ilişkin literatürde kuramsal çerçeve yer almaktadır. Kuramsal çerçevede yer alan akademik ilkelerden hareketle veri analizi bu ölçütler doğrultusunda gerçekleştirildiği için verilerin analizinde betimsel analiz tekniğine başvurulmuştur.

Yayın Etiği

Bu çalışmada Araştırma ve Yayın Etiğine uygun olarak yapılmıştır. Çalışmanın veri setini Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezindeki konuşma becerisine yönelik lisansüstü çalışmalar oluşturmuştur. Çalışma doküman incelemesi yöntemiyle gerçekleştirildiği için etik kurul onayı gerekmemiştir.

Bulgular

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgular yer almaktadır. Bulguların sunulmasında problem durumu, araştırmanın önemi, sınırlılıklar, varsayımlar sıralaması takip edilmiştir.

Problem Durumu Başlığının İncelenmesine İlişkin Bulgular

Problem durumu başlığı bağlamında içerik, kurgu, şekil ve işlev incelemelerine ilişkin bulgular aşağıda yer almaktadır.

Problem Durumu Başlığında Yer Alan Kavramlar (İçerik) ve Sıklık Düzeylerine İlişkin Bulgular

Problem durumu başlığında yer alan kavramlar genel ve özel kavramlar olarak iki grup altında incelenerek sıklık düzeylerine ilişkin bulgular aşağıdaki tablolarda verilmektedir.

Problem Durumu Başlığında Yer Alan Genel Kavramlar ve Sıklıklarına İlişkin Bulgular

Problem durumu başlığında yer alan genel kavramlar ve sıklıklarına ilişkin bulgular aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Çizelge 13. Problem Durumu Başlığında Yer Alan Genel Kavramlar

Kavram	f	Kavram	f	Kavram	f	Kavram	f
Konuşma	71	Ana Dili Eğitimi	4	Etkili İletişim	2	Yazma Becerisi	2
Konuşma Becerisi	52	Ana Dili Öğretimi	3	Kültür	2	Etkileşim	1
Dil	45	Dinleme	3	Sözlü İletişim	2	Etkili Konuşma	1
İletişim	24	Okuma	3	Türkçe Öğretimi	2	Anlatma	1
Dil Becerileri	25	Sözlü Dil	3	Yazılı Dil	2	İletişim Becerileri	1
Konuşma Eğitimi	20	Dil Eğitimi	2	Yazma	2	İletişim Süreci	1
Ana Dili	6	Dil Öğretimi	2	Anlama	2		

Tabloda konuşma becerisine yönelik yüksek lisans tezlerinin problem durumu başlıklarında yer alan konuşmayla ilgili genel kavramlara yer verilmektedir. Buna göre çalışmalarda konuşma (f=71), konuşma becerisi (f=52), dil (f=45), iletişim (f=24), dil becerileri (f=25), konuşma eğitimi (f=20), ana dili (f=6), ana dili eğitimi (f=4), ana dili öğretimi (f=3), dinleme (f=3), okuma (f=3), sözlü dil (f=3), dil eğitimi (f=2), dil öğretimi (f=2), etkili iletişim (f=2), kültür (f=2), sözlü iletişim (f=2), Türkçe öğretimi (f=2), yazılı dil (f=2), yazma (f=2), anlama (f=2), yazma becerisi (f=2) defa açıklanmış, tablodaki diğer kavramlara birer defa yer verilmiştir.

Problem Durumu Başlığında Yer Alan Özel Kavramlar ve Sıklıklarına İlişkin Bulgular

Problem durumu başlığında yer alan özel kavramlar ve sıklıklarına ilişkin bulgular aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Çizelge 14. Problem Durumu Başlığında Yer Alan Özel Kavramlar

Kavram	f	Kavram	f	Kavram	f	Kavram	f
Konuşma Kaygısı	11	Konuşma Halkası	2	Ebeveyn Katılımı	1	Oyun	1
Kaygı	6	Yöntem ve Teknik	2	Edebiyat	1	Öğretim	1
Teknoloji	5	Diksiyon	2	Görseller	1	Rehberli Okuma	1
Kelime Hazinesi	5	Akıcılık	1	Hazırlıklı Konuşma	1	Resimli Çocuk Kitapları	1
Eğitim	4	Arkası Yarın Tekniği	1	Heyecan	1	Söz	1
Tutum	4	Artikülasyon	1	Hikâye Metinleri	1	Söz Varlığı	1
Hazırlıksız Konuşma	3	Bilgi Teknolojileri	1	İletişim Teknolojisi	1	Sözlü Folklor	1
İnternet	3	Bilgi Toplumu	1	İş Birlikli Öğrenme	1	Strateji	1
Öz Yeterlik	3	Bilgisayar Teknolojileri	1	Karikatür	1	Şarkı	1
Öz Yeterlik Algısı	3	Çocuğa Görelik	1	Kavram Haritaları	1	Şiir ve Konuşma	1
Şiir	3	Çocuk	1	Kavram Karikatürleri	1	Şiir ve Ezgi	1
Dijital Öykü	3	Çocuk Edebiyatı	1	Konuşma Stratejileri	1	Teknik	1
Bağdaşıklık ve Tutarlılık	3	Çocuklar İçin Felsefe Yöntemi	1	Korku	1	Televizyon	1
Drama	2	Ders Kitapları	1	Kukla	1	Televizyon Karakterleri	1
Kelime	2	Dijital Oyun	1	Masallar	1	Tiyatro	1
Müzik	2	Dijital Yetkinlik	1	Meslek	1	Videolar	1
Okuma Çemberi	2	Dikkat Süresi	1	Metafor	1	Vlog	1

Yaratıcı Drama	2	Dil Bilgisi	1	Metin	1	Yöntem	1
Tekerleme	2	Dil Bilgisi Öğretimi	1	Mikro Öğretim Tekniği	1	Konuşma Türleri	1
Sosyal Medya	2	Dil Gelişimi	1	Mizah	1	Konuşmacı	1
Ölçünlü Türkçe	2	Duygusal Zekâ	1	Mizah Etkinlikleri	1		

Tabloda konuşma becerisine yönelik yüksek lisans tezlerinin problem durumu başlığında yer alan araştırmanın konusuna özel kavramlar bulunmaktadır. Buna göre konuşma kaygısı (f=11), kaygı (f=6), teknoloji (f=5), kelime hazinesi (f=5), eğitim (f=4) ve tutum (f=4), hazırlıksız konuşma (f=3), internet (f=3), öz yeterlik (f=3), öz yeterlik algısı (f=3), şiir (f=3), dijital öykü (f=3), bağdaşıklık ve tutarlılık (f=3), drama (f=2), kelime (f=2), müzik (f=2), okuma çemberi (f=2), yaratıcı drama (f=2), tekerleme (f=2), sosyal medya (f=2), ölçünlü Türkçe (f=2), konuşma halkası (f=2), yöntem ve teknik (f=2), diksiyon (f=2) kavramları ikiyeşer defa açıklanmaktadır. Tablodaki diğer kavramlara yüksek lisans çalışmalarında birer defa yer verilmektedir.

Problem Durumu Başlığının Yazımında Takip Edilen Kurgu Türlerine İlişkin Bulgular

Problem durumu başlığının yazımında takip edilen kurgu türlerine ilişkin bulgular aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Çizelge 15. Problem Durumu Başlığının Yazımında Takip Edilen Kurgu Türleri

Kurgu Türü	f	%
Genelden Özele	82	74,5
Özelden Genele	11	10
Düzensiz Kurgu	12	10,9
Problem Durumu Yok	5	4,5
Toplam	110	100

Tabloda problem durumu başlığının yazımında takip edilen kurgu türlerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Buna göre problem durumu başlığında % 74,5 oranında genelden özele, % 10 oranında özelden genele ve % 10,9 oranında düzensiz kurgu türlerinin takip edildiği görülmektedir.

Problem Durumu Başlığının Yazımında Takip Edilen Kurgu Türlerinin Odak Noktasına İlişkin Bulgular

Problem durumu başlığının yazımında takip edilen kurgu türlerinin odak noktasına ilişkin bulgular aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Çizelge 16. Problem Durumu Başlığının Yazımında Takip Edilen Kurgu Türlerinin Odak Noktası

Kurgu Odağı	f	%
Genel Odaklı	53	48,1
Genel	26	23,6
Özel Odaklı	15	13,6
Özel	0	0
Dengeli	11	10
Problem Durumu Yok	5	4,5

Toplam	110	100
--------	-----	-----

Tabloda konuşma becerisine yönelik yüksek lisans tezlerinin problem durumu başlıklarında takip edilen kurgu türlerinin odak noktalarına yer verilmektedir. Buna problem durumu başlıklarında takip edilen kurgu türlerinin % 48,1'i genel odaklı, % 23,6'sı genel, % 13,6'sı özel odaklı ve % 10'u dengeli şeklindedir. Çalışmalarda özel odaklı kurgu türü uygulamasına yer verilmemiştir.

Problem Durumu Başlığının Şekil Özelliklerine İlişkin Bulgular

Problem durumu başlığının şekil özelliklerine ilişkin bulgular aşağıdaki tablolarda verilmektedir.

Çizelge 17. Problem Durumu Başlığındaki Sayfa, Paragraf ve Cümle, Alıntı Cümle ve Yazarın Cümle Sayıları

Sayfa Sayısı	f	Paragraf Sayısı	f	Cümle Sayısı	f	Alıntı cümle	f	Yazarın cümlesi	f
1	12	1-3	9	1-20	17	0	7	0	5
2	36	4-7	44	21-40	48	1-5	24	1-10	10
3	31	8-10	27	41-60	27	6-10	18	11-20	28
4	15	11-14	10	61-80	8	11-15	22	21-30	24
5	4	15-20	10	81-100	1	16-20	16	31-40	23
6+	7	21+	5	101+	4	21+	18	41+	15

Tabloda problem durumu başlığındaki sayfa, paragraf, cümle, alıntı cümle ve yazar cümle sayıları yer almaktadır. Buna göre problem durumu başlığı 1 sayfa olan tezlerin sayısı (f=12), 2 sayfa olan tezlerin sayısı (f=36), 3 sayfa olan tezlerin sayısı (f=31), 4 sayfa olan tezlerin sayısı (f=15), 5 sayfa olan tezlerin sayısı (f=4), 6 ve üzerinde sayfa olan tezlerin sayısı (f=7) olarak belirlenmiştir.

Problem durumu başlığında 1-3 arasında paragraf olan tezlerin sayısı (f=9), 4-7 arasında paragraf olan tezlerin sayısı (f=44), 8-10 arasında paragraf olan tezlerin sayısı (f=27), 11-14 arasında paragraf olan tezlerin sayısı (f=10), 15-20 arasında paragraf olan tezlerin sayısı (f=10), 21 ve üzerinde paragraf olan tezlerin sayısı (f=0) olarak belirlenmiştir.

Problem durumu başlığında 1-20 arasında cümle olan tezlerin sayısı (f=17), 1-20 arasında cümle olan tezlerin sayısı (f=17), 21-40 arasında cümle olan tezlerin sayısı (f=48), 41-60 arasında cümle olan tezlerin sayısı (f=27), 6-80 arasında cümle olan tezlerin sayısı (f=8), 81-100 arasında cümle olan tezlerin sayısı (f=1), 101 ve üzerinde cümle olan tezlerin sayısı (f=4) olarak belirlenmiştir.

Problem durumu başlığında alıntı cümle olmayan tezlerin sayısı (f=7), 1-5 arasında alıntı cümle olan tezlerin sayısı (f=24), 6-10 arasında alıntı cümle olan tezlerin sayısı (f=18), 11-15 arasında alıntı cümle olan tezlerin sayısı (f=22), 16-20 arasında alıntı cümle olan tezlerin sayısı (f=16), 21 ve üzerinde alıntı cümle olan tezlerin sayısı (f=18) olarak belirlenmiştir.

Problem durumu başlığında yazara ait cümle olmayan tezlerin sayısı ($f=5$), 1-10 arasında yazar cümlesi olan tezlerin sayısı ($f=10$), 11-20 arasında yazar cümlesi olan tezlerin sayısı ($f=28$), 21-30 arasında yazar cümlesi olan tezlerin sayısı ($f=24$), 31-40 arasında yazar cümlesi olan tezlerin sayısı ($f=23$), 41 ve üzerinde yazar cümlesi olan tezlerin sayısı ($f=15$) olarak belirlenmiştir.

Çizelge 18. Problem Durumu Başlığındaki Dolaylı Alıntı, Toplam Kaynak, Aktaran Kaynak, Birincil Kaynak Sayıları

Dolaylı alıntı	f	Doğrudan alıntı	f	Toplam Kaynak	f	Aktaran kaynak	f	Birincil kaynak	f
0	25	0	33	0	7	0	88	0	0
1-5	29	1-5	43	1-10	44	1-3	17	1-10	52
6-10	18	6-10	12	11-20	34	4-6	0	11-20	35
11-15	13	11-15	12	21-30	9	7-9	0	21-30	7
16-20	9	16-20	4	31-40	3	10-12	0	31-40	3
21+	11	21+	1	41+	8	13+	0	41+	8

Tabloda problem durumu başlığındaki dolaylı alıntı, doğrudan alıntı, toplam kaynak, aktaran kaynak, birincil kaynak sayıları yer almaktadır. Problem durumu başlığında dolaylı alıntı bulunmayan tezlerin sayısı ($f=25$), 1-5 arasında dolaylı alıntı yapılan tezlerin sayısı ($f=29$), 6-10 arasında dolaylı alıntı yapılan tezlerin sayısı ($f=18$), 11-15 arasında dolaylı alıntı yapılan tezlerin sayısı ($f=13$), 16-20 arasında dolaylı alıntı yapılan tezlerin sayısı ($f=9$), 21 ve üzerinde dolaylı alıntı yapılan tezlerin sayısı ($f=11$) olarak belirlenmiştir.

Problem durumu başlığında doğrudan alıntı bulunmayan tezlerin sayısı ($f=33$), 1-5 arasında doğrudan alıntı yapılan tezlerin sayısı ($f=43$), 6-10 arasında doğrudan alıntı yapılan tezlerin sayısı ($f=12$), 11-15 arasında doğrudan alıntı yapılan tezlerin sayısı ($f=12$), 16-20 arasında doğrudan alıntı yapılan tezlerin sayısı ($f=4$), 21 ve üzerinde doğrudan alıntı yapılan tezlerin sayısı ($f=1$) olarak belirlenmiştir.

Problem durumu başlığında kaynak kullanılmayan tez sayısı ($f=7$), 1-10 arasında kaynak kullanılan tezlerin sayısı ($f=44$), 11-20 arasında kaynak kullanılan tezlerin sayısı ($f=34$), 21-30 arasında kaynak kullanılan tezlerin sayısı ($f=9$), 31-40 arasında kaynak kullanılan tezlerin sayısı ($f=3$), 41 ve üzerinde kaynak kullanılan tezlerin sayısı ($f=8$) olarak belirlenmiştir.

Problem durumu başlığında aktaran kaynak kullanılmayan tezlerin sayısı ($f=88$), 1-3 arasında aktaran kaynak kullanılan tezlerin sayısı ($f=17$) olarak belirlenmiştir. Tezlerde diğer aralıklarda aktaran kaynak kullanılan tez bulunmamaktadır.

Problem durumu başlığında birincil kaynak kullanılmayan tez yoktur. 1-10 arasında birincil kaynak kullanılan tezlerin sayısı ($f=52$), 11-20 arasında birincil kaynak kullanılan tezlerin sayısı ($f=35$), 21-30 arasında birincil kaynak kullanılan tezlerin sayısı ($f=7$), 31-40 arasında birincil kaynak kullanılan tezlerin sayısı ($f=3$), 41 ve üzerinde birincil kaynak kullanılan tezlerin sayısı ($f=8$) olarak belirlenmiştir.

Problem Durumu Başlığının İşlev İncelemesine İlişkin Bulgular

Problem durumu başlığının işlev incelemesine ilişkin bulgular aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Çizelge 19. İşlev Boyutuna İlişkin Bulgular

Boyutlar	1 (zayıf)	2 (orta)	3 (iyi)
Kuramsal çerçeveyi oluşturma	35	64	5
Araştırma problemini temellendirme	58	44	2
Araştırmanın gerekçelerini ortaya koyma	81	20	3
Araştırmanın özgünlüğünü ortaya koyma	99	3	2

Tabloda problem durumu başlıklarının işlev incelemesine yönelik veriler bulunmaktadır. Buna göre kuramsal çerçeveyi oluşturma işlevi zayıf düzeyde olan çalışmalar (f=35), orta düzeyde olanlar (f=64), iyi düzeyde olanlar (f=5) olarak belirlenmiştir. Araştırma problemini temellendirme işlevi zayıf düzeyde olan çalışmalar (f=58), orta düzeyde olanlar (f=44), iyi düzeyde olanlar (f=2) olarak tespit edilmiştir. Araştırmanın gerekçelerini ortaya koyma işlevi zayıf düzeyde olan çalışmalar (f=81), orta düzeyde olanlar (f=20), iyi düzeyde olanlar (f=3) olarak belirlenmiştir. Araştırma problemini temellendirme işlevi zayıf düzeyde olan çalışmalar (f=99), orta düzeyde olanlar (f=3), iyi düzeyde olanlar (f=2) olarak belirlenmiştir. Araştırmanın özgünlüğünü ortaya koyma işlevi zayıf düzeyde olan çalışmalar (f=58), orta düzeyde olanlar (f=44), iyi düzeyde olanlar (f=2) olarak tespit edilmiştir.

Araştırmanın Önemi Başlığına İlişkin Bulgular

Araştırmanın önemi başlığına ilişkin bulgular aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Çizelge 20. Araştırmanın Önemi Başlığına İlişkin Bulgular

Çalışmanın Öneminin Dayanağı	f
İlgili konuda araştırmanın bulunmaması	43
Benzer konunun farklı bir boyutunun incelenmesi	8
Sınıf içi etkinliklere katkı sağlama	15
Araştırmacılara katkı sağlama	25
İlgili konuda hedef kitlenin becerilerini geliştirme	16
İlgili konuda hedef kitleye duyuşsal boyutta katkı sağlama	8
İlgili bilimsel disipline katkı sağlama	18
Öğretim programlarına katkı sağlama	13
Ders kitaplarına katkı sağlama	6
Belirtilmemiş	24

Tabloda araştırmanın öneminin dayanaklarına ilişkin veriler yer almaktadır. Buna göre araştırmanın öneminin dayanaklarından ilgili konuda araştırmanın bulunmaması (f=43), benzer konunun farklı bir boyutunun incelenmesi (f=8), sınıf içi etkinliklere katkı sağlama (f=15), araştırmacılara katkı sağlama (f=25), ilgili konuda hedef kitlenin becerilerini geliştirme (f=16), ilgili konuda hedef kitleye duyuşsal boyutta katkı sağlama (f=8), ilgili bilimsel disipline katkı sağlama (f=18), öğretim programlarına katkı sağlama (f=13) defa belirtilmiştir. Araştırmanın öneminin belirtilmediği tez sayısı ise (f=24) olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıklar Başlığına İlişkin Bulgular

Araştırmanın sınırlılıklar başlığına ilişkin bulgular aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Çizelge 21. Araştırmanın Sınırlılıklar Başlığına İlişkin Bulgular

Sınırlılıklar	f
Konu ve konunun belirlenmesine yönelik	25
Evren, örneklem ve çalışma grubuna yönelik	93
Veri toplama, verilerin analizi ve ölçme araçlarına yönelik	39
Zamana yönelik	58
Mekâna yönelik	52
Materyal ve dokümanlara yönelik	28
Belirtilmemiş	5

Tabloda araştırmanın sınırlılıkları başlığına ilişkin veriler yer almaktadır. Buna göre çalışmalarda konu ve konunun belirlenmesine yönelik (f=25), evren, örneklem ve çalışma grubuna yönelik (f=93), veri toplama, verilerin analizi ve ölçme araçlarına yönelik (f=39), zamana yönelik (f=58), mekâna yönelik (f=52), materyal ve dokümanlara yönelik (f=28) sınırlılığa yer verilmiştir. Sınırlılık belirtilmeyen tezlerin sayısı (f=5) olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın Varsayımlar/Sayıtlar Başlığına İlişkin Bulgular

Araştırmanın varsayımlar/sayıtlar başlığına ilişkin bulgular aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Çizelge 22. Araştırmanın Varsayımlar/Sayıtlar Başlığına İlişkin Bulgular

Varsayımlar	f
Etkinlik, materyal ve dokümanlara yönelik	35
Evren, örneklem ve çalışma grubuna yönelik	36
Araştırma sürecine (süre, yöntem, veri) yönelik	152
Kontrol edilemeyen etkenlere yönelik	20
Araştırmacıya yönelik	1
Araştırmanın paydaşlarına yönelik	7
Belirtilmemiş	23

Tabloda araştırmanın varsayımlarına ilişkin veriler yer almaktadır. Buna göre etkinlik, materyal ve dokümanlara yönelik (f=35), evren, örneklem ve çalışma grubuna yönelik (f=36), araştırma sürecine (süre, yöntem, veri) yönelik (f=152), kontrol edilemeyen etkenlere yönelik (f=20), araştırmacıya yönelik (f=1), araştırmanın paydaşlarına yönelik (f=23) varsayıma yer verilmiştir. Varsayım belirtilmeyen tezlerin sayısı 23 olarak tespit edilmiştir.

Sonuç ve Tartışma

Araştırmada konuşma becerisine yönelik gerçekleştirilen yüksek lisans tezlerinin giriş bölümleri problem durumu, araştırmanın önemi, sınırlılıklar, varsayımlar başlıkları doğrultusunda incelenmiştir.

Problem Durumu Başlığına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmada ilk olarak problem durumu başlığı içerik, kurgu, şekil ve işlev boyutlarına göre değerlendirilmiştir. İçerik boyutunda problem durumu başlığında açıklanan kavramlar tespit edilmiştir. Yapılan inceleme sonucunda problem durumu başlığında konuşmayla ilgili genel kavramlar ve çalışmanın konusuna özgü olarak açıklanan özel kavramlar olmak üzere iki grup kavram belirlenmiştir. Genel kavramlar konuşmayla ilgili tezlerin problem durumunda yer alabilecek kavramlardır ve bunlara çalışmalarda daha sık yer verilmiştir. Bu sonuçlar araştırmacıların problem durumu başlıklarında genel kavramları açıklama eğiliminde olduklarını göstermektedir. Araştırmacılar bu başlıkta genel kavramları açıklayarak çalışmanın konusuna özgü kavramlara hazırlık yapmakta ve takip eden bölümleri yazmak için zihinlerini odaklamaya çalışmaktadırlar.

Problem durumu başlığında çalışmanın konusuna özgü kavramların açıklandığı görülmektedir. Özel kavramlar çalışmanın konusunun gerektirdiği kavramlardır ve okuyucuyu zihinsel olarak çalışmanın içeriğine hazırlamak amacıyla açıklanırlar. Bu açıdan bakıldığında problem durumu başlıklarında açıklanan özel kavramların çalışmanın içeriği hakkında bilgi verdiği söylenebilir. Örneğin okuma çemberi, konuşma halkası, arkası yarın tekniği, çocuklar için felsefe yöntemi, kavram karikatürleri, kavram haritaları, mikro öğretim tekniği, rehberli okuma gibi kavramlar ilgili çalışmalarda konuşma becerisini geliştirmeye yönelik yöntem ve tekniklerin konu edildiğini ifade etmektedir. Akademik çalışmaların eğilimleriyle ilgili araştırmalarda benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Örneğin kavramlardan hareketle konuşma becerisiyle ilgili olarak öğretim yaklaşımı, strateji, yöntem ve tekniklerin, tutum, ilgi ve kaygı gibi duyuşsal özelliklerin çalışmalarda sıklıkla görüldüğü belirlenmiştir (Alver ve Taşdemir, 2017; Potur ve Yıldız, 2016; Şahin vd., 2013). Çalışmanın konusuna özgü kavramların tespit edilmesi çalışmanın içeriği hakkında fikir sahibi olmak ve içeriğe zihinsel olarak hazırlanmak açısından gereklidir.

Araştırmada problem durumu başlığının yazımında takip edilen kurgu türleriyle ilgili sonuçlara ulaşılmıştır. Buna göre problem durumu başlığında genelden özele, özelden genele ve düzensiz kurgu türlerinin takip edildiği belirlenmiştir. Bunlar arasında en sık kullanılanı %74,5'lik oranla genelden özele kurgudur. Bu bulgu problem durumu başlığında genel kavramları açıklama eğilimiyle örtüşmektedir. Ayrıca çalışmaların dörtte üç gibi çok yüksek bir kısmında genelden özele kurgu türünün kullanılması problem durumu başlığının yazımında bilinenden bilinmeyene, yakından uzağa gibi eğitim ilkelerinin takip edildiğinin işareti olarak değerlendirilebilir. Burada dikkat çeken bir nokta çalışmalarda kurgunun %10,9 oranında düzensiz olmasıdır. Kurgunun düzensiz olmasının genelden özele ve özelden genele kurgu türlerinin rastgele bir şekilde kullanılmasından kaynaklandığı düşünüldüğünde araştırmacının zihninin kavramlar konusunda karışık olduğu anlaşılır. Akademik yazma sağlam bir zihinsel planlamayı gerektirir. Bu nedenle kurgudaki düzensizlik araştırmanın planlanması ve bu planın yazıya aktarılması açısından bir eksiklik olduğunu göstermektedir. Literatürde kurgu türleriyle ilgili bir araştırmaya rastlanmamakla birlikte Coşan Yılmaz ve Emiroğlu (2005) akademik yazma sürecinde

metnin mantıksal kurgusunun yapılması gerektiğini belirtmektedir. Metnin kurgulanması yazma sürecine rehberlik etmekte böylece fikirlerin düzenlenmesine ve metnin mantıksal düzen içinde sunulmasına yardımcı olmaktadır. Bu bağlamda kavramlar genelden özele doğru sıralanmalı, düşüncelerin açık ve iyi yapılandırılmış olmasına dikkat edilmelidir.

Araştırmada kurgu türlerinin odak noktalarına ilişkin elde edilen sonuçlara bakıldığında en fazla %48,1'lik oranla genel odaklı kurgu türünün kullanıldığı, bunu %23,6'lık genel kurgunun izlediği görülmektedir. Bu durum problem durumu başlıklarında genel kavramlara sıklıkla yer verilmesiyle açıklanabilir. Bununla birlikte sadece çalışmanın konusuna özgü kavramların açıklandığı özel kurgu türünün kullanılmadığı görülmektedir. Bu da araştırmacıların genel kavramları sürekli olarak kullanma eğilimlerinin bir sonucu olarak değerlendirilebilir.

Araştırmada problem durumunun şekil özellikleri iki başlık altında incelenmiştir. Birinci başlıkta sayfa, paragraf, cümle, alıntı cümle ve yazar cümle sayıları yer almaktadır. Buna göre problem durumu başlıklarının genellikle 2 ve 3 sayfadan, en fazla 4-7 aralığında paragraftan, en fazla 21-40 aralığında cümleden oluştuğu görülmektedir. Problem durumu başlıklarında en fazla alıntı cümlelerin 1-5 aralığında, en fazla yazar cümlesinin ise 11-20 aralığında olduğu tespit edilmiştir. Problem durumu başlığı 1 sayfadan oluşan çalışma sayısının 12, 2 sayfadan oluşan çalışmaların 36 ve 3 sayfadan oluşan çalışmaların ise 31 olduğu bulgusundan hareketle bu başlığın çok düşük sayıda sayfadan oluştuğu söylenebilir. Buna problem durumunun yazımında en fazla kullanılan paragraf ve cümle sayıları eklendiğinde durum daha açıklık kazanmaktadır. Problem durumunun içeriği çalışmanın ilgili alanyazındaki yeri, problemin temellendirilmesi ve gerekçeleri, benzer çalışmaların değerlendirilmesinden oluşmaktadır. Bu içeriğin çok az sayıda sayfa, paragraf ve cümleden meydana gelen bir bölümde anlatılması mümkün görünmemektedir. Bu yüzden şekil özellikleri ile problem durumunun içeriği arasındaki bağ gözden kaçırılmamalıdır. Şekil özellikleriyle ilgili dikkat çeken başka bir sonuç da problem durumu başlığında alıntı cümle olmayan tezlerin sayısının 7, yazara ait cümle olmayan tezlerin sayısının ise 5 olmasıdır. Bu sonuç bazı çalışmalarda konuyla ilgili kaynaklara hiç alıntı yapılmadığını, bazı çalışmalarda da sadece alıntı cümleler kullanılıp yazarın kendi cümlelerinin bulunmadığını göstermektedir. Her iki durum da akademik yazma açısından önemli bir eksikliğe işaret etmektedir. İlgili kaynaklara atıf yapılmaması veya az sayıda atıf yapılması araştırmanın kavramsal çerçevesinin çizilmesinde eksikliğe yol açar. Aynı şekilde yazara ait cümle olmaması veya az sayıda olması ilgili kaynaklar arasındaki bağlantıların kurulmamasına, böylece araştırmanın probleminin ve gerekçelerinin ifade edilmesi noktasında zayıf kalmaya neden olur. Şekil açısından yapılan inceleme sonucunda problem durumu başlıklarında kullanılan kaynakların görünümü de ortaya çıkmıştır. Buna göre problem durumu başlıkları yazılırken en fazla 1-10 aralığında kaynak kullanılmıştır. Bu sayı problem durumunun içeriğini oluşturmak açısından son derece yetersizdir. Ayrıca yukarıda ifade edilen kaynaklardan hiç alıntı yapılmadan oluşturulan problem durumu sayısını da desteklemektedir. Diğer taraftan problem durumu başlıklarının yazımında araştırmacılar genellikle birincil kaynak kullanmışlar, aktaran kaynaklara az sayıda yer vermişlerdir. Bu durum kaynaklara ilk elden ulaşıldığının göstergesidir ve araştırmaların

orijinalliğiyle bilimselliği açısından önemlidir. Benzer bir sonuç Şahin ve diğerleri (2013) tarafından da tespit edilmiştir. Buna göre Türkçe eğitimiyle ilgili lisansüstü çalışmalarda kaynak sayısı 1-10 arasında olan 3, kaynak sayısı 11-30 arası olan 46 ve kaynak sayısı 31-100 arası 371 araştırma bulunmaktadır. Kanat (2024) konuşma eğitimiyle ilgili makalelerde büyük oranda birincil kaynaklara yer verildiğini belirterek benzer sonuçlara ulaşmıştır. Tezlerde kaynak kullanımı hakkında net bir sınırlama ve zorunluluk olmamasına rağmen araştırmacıların en güncel kaynaklardan başlayarak, mümkünse kendi çalışma ve tez konusuyla ilgili alanında yapılmış çalışmalara da bizzat ulaşması gerekmektedir. Bu, araştırmanın güvenilirliği ve geçerliği açısından önemlidir.

Araştırmada problem durumuyla ilgili son olarak işlev açısından sonuçlar elde edilmiştir. Sonuçlara göre problem durumu başlıklarının, kuramsal çerçeveyi oluşturma işlevi açısından en fazla orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Araştırma problemini temellendirme, araştırmanın gerekçelerini ortaya koyma ve araştırmanın özgünlüğünü ortaya koyma işlevlerinin en fazla zayıf düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunlar arasında özellikle araştırmanın gerekçelerini ortaya koyma ve araştırmanın özgünlüğünü ortaya koyma işlevleri açısından tezlerin çok büyük bir oranı zayıf düzeydedir. Bu noktada Kanat (2024), Kardoğan (2020) ve Taştan (2023) inceledikleri araştırmalarda çalışmanın özgünlüğüyle ilgili açıklamalara büyük oranda yer verilmediğini belirlemişlerdir. Problem durumunun tüm işlevleri açısından iyi düzeyde olan çalışmaların sayısı çok azdır. Bu sonuçlar problem durumu başlıklarının işlev açısından oldukça zayıf kaldığını, bu başlığın çalışmanın geneline göre beklenen işlevi yerine getiremediğini göstermektedir. İşeri ve Şen (2017) 64 bildiriye inceledikleri araştırmada çalışmaların giriş bölümleri için belirlenen “konuyu ve amacı verme, araştırma sorusunu verme, kuramsal çerçeveyi verme, yöntemi verme” işlevsel adımları açısından yetersiz ve kısmen yeterli olduklarını belirleyerek benzer bir sonuca ulaşmışlardır.

Giriş bölümleri akademik çalışmalar açısından oldukça önemlidir. Bu noktada problem durumu başlığı, üstlendiği işlevler yönüyle öne çıkmaktadır. Bu bölümde amaç tam olarak aktarılmalı, konuyu vurgulayan önceki çalışmalar tanımlanmalı, çalışılacak hipotez ve çıkacak sonuçların önemi anlatılmalıdır (Coşan Yılmaz ve Emiroğlu, 2005; Dixon, 2001; akt. Çivilibal, 2013). Problem durumu başlığında genel olarak kavramsal bilgilere yer verilmektedir. Literatürde giriş bölümlerinin değerlendirildiği araştırmalarda benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Kanat (2024) konuşma eğitimiyle ilgili makalelerin, Taştan (2023) çocuk edebiyatı alanındaki makalelerin, Kardoğan (2020) yabancılara Türkçe öğretimi alanındaki makalelerin ve Kaya (2023) yazma eğitimiyle ilgili makalelerin giriş bölümlerinde daha çok araştırmanın konusuyla ilgili bilgilere yer verildiğini tespit etmişlerdir.

Araştırmanın Önemi Başlığına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Sonuçlara göre konuşma becerisiyle ilgili araştırmaların önemi en fazla ele alınan konuyla ilgili daha önce herhangi bir çalışmaya rastlanmamasına dayanmaktadır. Bunun yanında araştırmacılara ve genel olarak Türkçe eğitimi, özel olarak konuşma becerisi alanına bilimsel katkı sağlaması, araştırmanın yürütüldüğü hedef kitlenin becerilerini

geliştirmesi, öğretim programlarıyla sınıf içi etkinliklere yol göstermesi de çalışmaların öneminin yaygın gerekçeleri arasında görülmektedir. Bu başlıkta araştırmanın öneminin nereden kaynaklandığı ve araştırmadan hangi boyutlarda nasıl bir katkı beklendiği anlatılır. Araştırmacı bu başlıkta çalışmayı yapmasının anlamını, gerekliliğini ve çalışmanın ilgili bilimsel alanda nasıl bir boşluğu dolduracağını ifade etmelidir. Bu açıdan bakıldığında konuşma becerisiyle ilgili çalışmalarda araştırmanın önemi yüksek oranda “ilgili konuda araştırmanın bulunmaması” maddesine bağlanmakla birlikte diğer maddelerin de önem kaynağı olarak kullanıldığı görülmektedir. Karagöl (2018) eğitim bilimleri alanından seçilen tezleri değerlendirdiği çalışmasında araştırmaların öneminin en fazla literatürdeki eksiklikten kaynaklandığını tespit ederek bu araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir. Özellikle araştırma sonuçlarının çeşitli boyutlarda olası katkılarından önem konusunda bahsedilmesi çalışmanın öneminin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacaktır. Bu konuda dikkat çeken bir sonuç da araştırmanın öneminin belirtilmediği tez sayısının oldukça fazla olmasıdır. Bu durum giriş bölümünün en değerli başlıklarından olan araştırmanın önemi başlığının yazımındaki akademik eksikliğin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Karagöl (2018) benzer şekilde “önem” başlığının tezlerde büyük oranda yer aldığını ancak bu bölümde araştırma sonuçlarının olası katkılarından yeterince bahsedilmediğini belirlemiştir. Kaya (2023) ve Kardoğan (2020) da makalelerin giriş bölümlerinde araştırmanın önemine yeterli düzeyde yer verilmediğini belirtmiştir. Turan ve diğerleri (2018) araştırmanın önemi bilgisine Türkçe eğitimi alanındaki doktora tezlerinin özet bölümlerinde %70,8 oranında; Aktaş ve Uzuner Yurt (2015) ise makale özetlerinde %50,6 oranında yer verilmediğini tespit etmişlerdir. Buna göre giriş bölümlerindeki araştırmanın önemi başlığındaki akademik eksiklikler tez ve makale türündeki metinlerin özet bölümlerinde de görülmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıklar Başlığına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Sınırlılıklar başlığının dayandığı maddelerin içerikleri konu, evren ve örneklem, zaman, mekân, materyal, veri kavramlarından oluşmaktadır. Sonuçlara göre çalışmalarda en fazla evren, örneklem ve çalışma grubuna yönelik sınırlılıklara yer verilmiştir. Bunun yanında zamana ve mekâna yönelik sınırlılıklar da sıklıkla çalışmalarda yer almaktadır. Sınırlılık araştırmacının çalışma sürecinde planladığı ancak çeşitli nedenlerle vazgeçmek zorunda kaldığı şeyler olarak tanımlanabilir (Karasar, 2008). Sınırlılıklar başlığı bir çalışmanın çerçevesinin çizilmesi, içeriğinin somut bir şekilde ortaya konulması, çözülmeye çalışılan problemin açık ve anlaşılır bir şekilde ifade edilmesi, uygun yöntemin seçilmesi, ölçme araçlarının geliştirilmesi ve bilimsel niteliği yüksek bulgulara ulaşılması açısından çok önemlidir. Sınırları çizilmeyen, çerçevesi net olarak belirlenmeyen çalışmalar gerek bilimsel süreç gerekse de ulaşılan bulgular açısından dağınık, anlaşılması zor ve ilgili bilimsel disipline katkısı zayıf bir nitelik taşır. Bahar’a (2014) göre sınırlılıkların temel işlevi çalışmada ele alınan sorunun hangi yönünün çözüme kavuşturulacağını belirlenmesini sağlamaktır. Süre, bütçe, yöntem, araç ve gereçler gibi değişkenlere göre çalışmalarda sınırlılıklar şekillenmektedir. Sınırlılık getirilmeyen çalışmalarda ifadeler net olmaz, rapor yüzeysel bilgilerle dolar, ele alınan sorunla ilgili derinleşme sağlanamaz. Kısacası akademik bir çalışmada sınırlılıkların belirlenmesi

araştırma boyunca konunun dışına çıkmayı, konudan ayrılmayı ve çözülmeye çalışılan problemten uzaklaşmayı engeller. Bu nedenle sınırlılıklar başlığının akademik yazma ilkelerine uygun olarak ifade edilmemesi önem taşımaktadır.

Bu çalışmada elde edilen sonuçlar araştırmacıların sınırlılıklar başlığını akademik olarak uygun biçimde ele aldıklarını göstermektedir. Karadağ (2009) ve Karagöl (2018) eğitim bilimleri alanındaki lisansüstü tezlerde sınırlılıklar başlığının uygun ifadelerle yazıldığını belirterek bu sonucu desteklemektedir. Ancak Kaya (2023) yazma becerisiyle ilgili makalelerin sınırlılıklar başlığının %55 oranında uygun yazılmadığını tespit etmiştir. Sınırlılıkların yazımı konusunda literatürde farklı bulgulara ulaşıldığı görülmektedir. Bu durum araştırmacıların yeterlilikleri, tez yazım kılavuzlarındaki yönlendirmeler, veri setlerinin nitelikleri gibi nedenlerden kaynaklanıyor olabilir.

Araştırmanın Varsayımlar/Sayıtlılar Başlığına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmada ulaşılan sonuçlara göre varsayımların dayandığı maddelerin içeriği materyal, evren ve örneklem, araştırma süreci, araştırmacı, paydaşlar kavramlarından oluşmaktadır. Sonuçlar çalışmalarda en fazla araştırma sürecine (süre, yöntem, veri toplama araçları vb.) yönelik varsayımlar/sayıtlılara yer verildiğini göstermektedir. Ayrıca etkinlik, materyal ve dokümanlarla evren, örneklem ve çalışma grubuna yönelik varsayımlar da tezlerde sıklıkla vurgulanmaktadır. Bir çalışmada varsayımlar başlığı, araştırmacının kontrol edemediği, değiştiremediği, bilimsel olarak kanıtlayamadığı maddelerden oluşmaktadır. Buna göre bir bilimsel metinde varsayımların sayı olarak az olması o çalışmanın bilimsel niteliğinin yüksek olabileceğini göstermektedir. Varsayımlar yani araştırmacının kontrol edemediği değişken ve şartların sayı olarak fazla olması çalışmanın bilimsel değerini tehdit eden unsurlar arasındadır. Karasar (2008) varsayımların sayı olarak fazla olmasının araştırmanın bilimsel itibarını zedeleyeceğini belirtmektedir.

Araştırmada dikkat çekici bir sonuç konuşma becerisiyle ilgili çalışmalarda özellikle araştırma süreciyle ilgili (süre, veri toplama araçları, verilerin analizi vb.) ve evren ve örneklemle ilgili (özellikle evren ve örneklem büyüklüğü) varsayımların sıklıkla kullanılmasıdır. Örneğin “Örneklem olarak seçilen okullardaki öğrencilerin, evreni temsil ettiği varsayılmıştır.” maddesinin bir varsayım cümlesi olması için araştırmacı tarafından bilimsel olarak kanıtlanamaması gerekir. Oysa alanyazında evren ve örneklem büyüklüğünü belirlemeye yönelik bilimsel formül ve yöntemler bulunmaktadır. Dolayısıyla kanıtlanması bilimsel olarak mümkün olan maddelerin varsayımlar arasında gösterilmemesi akademik metin yazma açısından daha doğru olur. Benzer durum “Araştırma kapsamında hazırlanan/kullanılan ölçeklerin geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmıştır.” maddesi için de geçerlidir. Ölçme araçlarının geçerli ve güvenilir olduğunu sağlamak amacıyla birçok bilimsel yöntem ve formül bulunmaktadır. Bu nedenle bilimsel olarak kanıtlama yoluna gidilmeli, ölçme araçlarının yeterliliği bir varsayımla ifade edilmemelidir. Kaya (2023) ve Karadağ (2009) benzer bir duruma işaret ederek yazma eğitimiyle ilgili makalelerde varsayımların büyük oranda uygun yazılmadığını belirtmişlerdir.

Kaynakça

- Aktaş, E., & Uzuner Yurt, S. (2015). Türkçe eğitimi alanındaki makale özetlerine yönelik bir içerik analizi. *Turkish Studies*, 10(7), 73-96. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8121>
- Altunkaya, H. (2021). Akademik metin yazmanın basamakları-III: Giriş bölümü hazırlama. M. N. Kardaş & R. Koç (Ed.), *Türk dili 2 akademik yazma eğitimi* içinde (s. 133-150). Pegem Akademi Yayınları.
- Alver, M., & Taştemir, L. (2017). Konuşma becerisi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 5(3), 451-462.
- Aydeniz, S., & Haydaroğlu, M. (2021). Dört temel dil becerisi alanında yapılan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 6(1), 200-216.
- Aydın, B. (2020). Türkiye'de eleştirel okuma konusunda yapılmış lisansüstü tezlerin incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (18), 76-87. <https://doi.org/10.29000/rumelide.705515>
- Bahar, M. A. (2014). The importance of academic writing and academic writing in graduate education term. *International Journal of Language Academy*, 2(4), 209-233.
- Boyacı, S., & Demirkol, S. (2018). Türkçe eğitimi alanında yapılan doktora tezlerinin incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(2), 512-531. <https://doi.org/10.16916/aded.363599>
- Bozkurt, B. Ü., & Uzun, N. E. (2015). Türkçenin eğitimi-öğretimine ilişkin bir alanyazını değerlendirmesi: uluslararası bilimsel toplantılarda eğilimler/yönelimler. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 1-15.
- Büyükoztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi Yayınları.
- Ceran, D., Aydın, M., & Onarıcıoğlu, A. S. (2018). Okuma eğitimi üzerine yapılan tezlerde eğilimler: Bir içerik analizi çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 2377-2392.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2021). *Eğitimde araştırma yöntemleri* (E. Dinç & K. Kiroğlu, Çev. Ed.). Pegem Akademi Yayınları.
- Coşan Yılmaz, M., & Emiroğlu, O. N. (2005). Bilimsel makale nasıl yazılır? *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 1(2), 26-38.
- Coşkun, E., & Kan, O. (2013). Lisansüstü tezlere ait özet metinlerinin yazım tekniği bakımından değerlendirilmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 9(4), 299-313.
- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma deseni nitel, nicel ve karma yöntem araştırmaları* (S. B. Demir, Çev. Ed.). Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Çapan Tekin, S., & İşeri, K. (2022). Lisansüstü tezlerin yöntem bölümlerinde tutarlılık ilişkileri. *Dil Dergisi*, 173(1), 26-48. <https://doi.org/10.33690/dilder.942555>
- Çeşme, H., & Yağız, O. (2020). A contrastive rhetorical analysis of anglophone and Turkish authors' RA introductions in ELT. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(2), 899-915.
- Çınar, T., Açar, S., Sarıalai, A. D., Demir, M. K., & Şahin Taşkın, Ç. (2024). Sınıf eğitimi alanında gerçekleştirilen doktora tezlerinin öneriler bölümünün betimsel analizi. *Temel Eğitim Dergisi*, 23, 47-59. <https://doi.org/10.52105/temelegitim.1366301>
- Çivilibal, M. (2013). Bilimsel bir makale nasıl yazılır ve yayımlanır? *The Medical Bulletin of Haseki*, 51, 85-88.

- Çoban, A. & Oral, B. (2020). Bilimsel araştırma yöntemleri ile ilgili temel kavramlar. B. Oral & A. Çoban (Ed.), *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* içinde (s. 1-28). Pegem Akademi Yayınları.
- Çocuk, H. E., & Arı, B. (2018). Makale giriş bölümlerinin sözbilimsel yapılarının incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(3), 988-1003. <https://doi.org/10.17860/mersinefd.450295>
- Demir, T. T. (2021). Türkçe eğitimi alanında nicel araştırma yöntemleri kullanılarak yapılan doktora tezlerindeki eğilimler. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(2), 543-560. <https://doi.org/10.16916/aded.873899>
- Demir, T. T., & Çalışkan, G. (2021). Türkçe eğitimi alanında nitel araştırma yöntemleri kullanılarak yapılan doktora tezlerindeki eğilimler. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 10(4), 1412-1429.
- Demirel, A. (2023). Türkçe eğitimi alanındaki yazma eğitimiyle ilgili lisansüstü tezler üzerine bir inceleme. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(3), 849-863. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.1074129>
- Destegüloğlu, B. (2024). Türkçe eğitimi lisansüstü tezlerde konuşma becerisi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 20-30. <https://doi.org/10.33437/ksusbd.1170732>
- Dinçer, S. (2021). *Akademik yazım ve araştırmacılara öneriler*. Pegem Akademi Yayınları.
- Doğan, Y., & Özçakmak, H. (2014). Dinleme becerisinin eğitimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(2), 90-99.
- Göçer, A., & Arslan, S. (2018). Türkiye’de dil bilgisi öğretimi üzerine hazırlanan lisansüstü tezler hakkında bir meta-analiz çalışması. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 107-122.
- Işık Taş, E. E. (2021). Bridging the gap between and PhD thesis and the publishable research article: A corpus-based genre analysis of introductions in applied linguistics. *Çankaya University Journal of Humanities and Social Sciences*, 15(2), 276-292. <https://doi.org/10.47777/cankujhss.1047487>
- İşeri, K., & Şen, E. (2017). Yabancılar Türkçe öğretiminde Türkçe bilimsel metinlerin incelenmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 5(1), 434-446.
- Kan, M. O., & Uzun, G. L. (2014). Türkçe eğitimi alanındaki yüksek lisans tezlerinin bulgular, tartışma, sonuç bölümlerine ilişkin sözbilimsel yapı özellikleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(3), 1-19.
- Kanat, A. (2024). *Konuşma eğitimi alanında yayımlanmış makalelerin eğilimleri ve akademik metin yazma ilkelerine uygunluğu üzerine bir inceleme* (Tez No. 864496) [Yüksek lisans tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Karaca, U., Nizamoğlu Çakır, A., & Karakuş Tayşi, E. (2024). Konuşma becerisi ile ilişkili ölçek geliştirme süreci: Bir tematik içerik analizi. *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 1-24.
- Karadağ, E. (2009). *Türkiye’de eğitim bilimleri alanında yapılmış doktora tezlerinin tematik ve metodolojik açıdan incelemesi: Bir durum çalışması* (Tez No. 250896) [Doktora tezi, Marmara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Karagöl, E. (2018). *Akademik yazma açısından lisansüstü tezler* (Tez No. 510520) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Karagöz, B., & Şeref, İ. (2021). Türkçe eğitimi doktora tezlerine bütünsel bir yaklaşım (1995-2020). *SEFAD*, (46), 43-68. <https://doi.org/10.21497/sefad.1031689>
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım.

- Karasar, N. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Karasar, N. (2023). *Araştırmalarda rapor hazırlama araştırma ve yayın etiği ile*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kardaş, D. (2022). Akademik yazılarda giriş. Ü. Şen (Ed.), *Türk dili 2* içinde (s. 172-192). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kardaş, M. N., Çetinkaya, V., & Kaya, M. (2018). 2005-2017 yılları arasında dinleme eğitimi üzerine yapılmış akademik çalışmaların eğilimleri üzerine bir araştırma. *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 21-32.
- Kardoğan, M. (2020). *Yabancılar Türkçe öğretimi alanında yayımlanan makalelerin eğilimleri ve akademik metin hazırlama ilkelerine uygunluğu üzerine bir inceleme* (Tez No. 659056) [Yüksek lisans tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kaya, E. (2023). *Yazma eğitimi alanında yayımlanan makalelerin akademik metin yazma ilkelerine uygunluğu üzerine bir inceleme* (Tez No. 806099) [Yüksek lisans tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kemiksiz, Ö. (2017). Dinleme becerisi üzerine yazılan makalelerin değerlendirilmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 5(1), 511-531.
- Kemiksiz, Ö. (2021). Yazma becerilerinin geliştirilmesi üzerine hazırlanan tezlere yönelik bir inceleme: Yarı deneysel çalışmalar. *Uluslararası Toplumsal Araştırmaları Dergisi*, 18(41), 3172-3203. <https://doi.org/10.26466/opus.887374>
- Kesici, S. (2021). *Konuşma becerisini geliştirmek için kullanılan öğretim yöntem ve teknikleri ile ilgili çalışmalar üzerine bir inceleme* (Tez No. 683022) [Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kozak, M. (2018). *Akademik yazım: İlkeler – uygulamalar – örnekler*. Detay Yayıncılık.
- Maden, A. (2020). Akıcı okuma ile ilgili lisansüstü tezlerin araştırma eğilimleri: Bir betimsel analiz çalışması. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(2), 543-558. <https://doi.org/10.16916/aded.696790>
- Maden, S. (2021). Türkçe ders kitapları ile ilgili lisansüstü tezlerin eğilimleri: Bir içerik analizi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 6(1), 30-45.
- Önal, A., & Maden, S. (2024a). Dinleme/izleme eğitimi ile ilgili lisansüstü tezler düzeyinde sunulan öneriler (2015-2021 arası). *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(14), 103-121. <https://doi.org/10.56677/mkuefder.1575252>
- Önal, A., & Maden, S. (2024b). Okuma öğrenme alanıyla ilgili lisansüstü tezlerdeki önerilerin eğilimlerinin incelenmesi: 2016-2021 arası. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 9(2), 317-340. <https://doi.org/10.54979/turkegitimdergisi.1581988>
- Özçakmak, H. (2017). Türkçe eğitimi lisansüstü araştırmalarında yeni yönelimler (2011-2015). *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6(3), 1607-1618.
- Özdemir, S. (2018). Okumaya ilişkin lisansüstü araştırmaların eğilimleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(4), 1161-1178. <https://doi.org/10.16916/aded.455560>
- Potur, Ö. (2023). Dinleme becerisi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (33), 126-150. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1283685>
- Potur, Ö., & Yıldız, N. (2016). Konuşma becerisi alanında yapılan akademik çalışmaların eğilimleri. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, (18), 27-40.

- Sevim, O., & İşcan, A. (2012). Türkçenin eğitimi ve öğretimi alanında yapılan yüksek lisans tezlerine geçen anahtar kelimelere dönük bir içerik analizi. *Turkish Studies*, 7(1), 1863-1873.
- Soyuçok, M. (2022). Dinleme becerisi üzerine hazırlanan lisansüstü tez çalışmalarının bibliyometrik analizi. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 8(1), 66-80. <https://doi.org/10.47714/uebt.1079623>
- Sözer, Y., & Aydın, M. (2020). Nitel veri toplama teknikleri ve nitel veri analiz süreci. B. Oral & A. Çoban (Ed.), *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* içinde (s. 249-283). Pegem Akademi Yayınları.
- Sur, E. (2023). Türkçe ders kitaplarına yönelik hazırlanan çalışmalardaki eğilimler. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 12(1), 194-220. <https://doi.org/10.7884/teke.5615>
- Şahin, E. Y., Kana, F., & Varışoğlu, B. (2013). Türkçe eğitimi bölümlerinde yapılan lisansüstü tezlerin araştırma eğilimleri. *International Journal of Human Sciences*, 10(2), 356-378.
- Şentürk, R. (2024). Bilimsel metnin bölümleri. G. Çetinkaya, Ö. Yolcusoy & H. Altun Alkan (Ed.), *Akademik yazma bilimsel metin yazma sürecine genel bir bakış* içinde (s. 23-66). Anı Yayıncılık.
- Şerifoğlu, A., & Yaman, S. (2023). Ulusal ve uluslararası dergilerde yayınlanan makalelerin yöntem eğilimleri bakımından incelenmesi. *Turkish Journal of Primary Education*, 8(2), 28-39. <https://doi.org/10.52797/tujped.1289052>
- Şimşek, B., Akbulut, S., & Koparan, B. (2023). Yazma becerisini geliştirmeye yönelik yazılan makalelerin incelenmesi. *Türk Akademik Araştırmalar Dergisi*, 8(3), 1217-1235. <https://doi.org/10.30622/tarr.1336308>
- Taştan, Y. (2023). *Çocuk edebiyatı alanında yayımlanan makalelerin eğilimleri ve akademik metin hazırlama ilkelerine uygunluğu üzerine bir inceleme* (Tez No. 806094) [Yüksek lisans tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Temizkan, M. (2021). Türkçe ders kitaplarına yönelik lisansüstü çalışmalar üzerine bir değerlendirme. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 9(2), 147-162. <https://doi.org/10.35233/oyea.1011359>
- Temizkan, M., & Erdevir, M. (2020). Yazılı anlatımla ilgili yüksek lisans tezlerinde kullanılan değişkenler üzerine bir değerlendirme. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(4), 1218-1244. <https://doi.org/10.16916/aded.781073>
- Temizkan, M., & Yıldırım, Ö. (2023). Yazma eğitimine yönelik lisansüstü çalışmalarda kullanılan ölçme araçları üzerine bir inceleme. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 11(2), 283-306. <https://doi.org/10.16916/aded.1203438>
- Tok, M., & Potur, Ö. (2015). Yazma eğitimi alanında yapılan akademik çalışmaların eğilimleri (2010 – 2014 yılları). *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(4), 1-25.
- Topal, Y., Ongun, A., & Arıcı, B. (2022). Okuma eğitimi ile ilgili lisansüstü tezlerin eğilimleri: Bir içerik analizi. *Türkiye Eğitimi Dergisi*, 7(2), 459-471. <https://doi.org/10.54979/turkegitimdergisi.1193156>
- Turan, L., Sevim, O., & Tunagür, M. (2018). Türkçe eğitimi alanındaki doktora tezlerinin özet bölümlerine yönelik bir içerik analizi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(11), 29-44.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Zincirli, M. (2020). Araştırma ilkelerine ve etiğine uygun araştırma raporu hazırlama (örnek araştırma önerisi geliştirme). B. Oral & A. Çoban (Ed.), *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* içinde (s. 475-494). Pegem Akademi Yayınları.

EXTENDED ABSTRACT

A Study on the Introduction Chapters of Postgraduate Studies on Speaking Skills

Scientific texts have specific chapters. These chapters enable the researcher to design the research, prepare for the research, carry out the research, and interpret the findings and results obtained during the research process, respectively. A scientific text consists of abstract, introduction, method, findings, discussion, conclusion, recommendations, and reference chapters, and these chapters must be known in the process of reporting the research. In these chapters, the introduction is the beginning of the research and includes certain subsections. These subheadings include problem, purpose, significance, assumption, limitations and definitions. The introduction chapters must be created according to the academic principles of these subsections. Academic studies should be examined in this regard to identify the stages where there are deficiencies and to realize what should be taken into consideration when designing the introduction chapters of scientific texts.

There are studies in the literature examining chapters such as abstract, method and recommendations in the context of Turkish education. There are studies examining the introduction chapters of articles in the context of education, but the introduction chapters of postgraduate studies differ from articles in terms of their subsections and content. For these reasons, it is concluded that it is necessary to examine the introduction chapters of postgraduate studies. The number of studies examining the studies on speaking skills in the field of Turkish education is limited. Besides, the fact that the introduction chapters of these studies have not been examined in terms of academic principles makes this study, which aims to examine the introduction chapters of postgraduate studies in the field of speaking skills, important. In this context, this study aims to examine the introduction chapters of postgraduate studies on speaking skills.

In this study, document review, one of the qualitative research methods, was used. The data set of the study consists of master's theses on speaking skills. The data obtained were examined in the context of the problem statement of postgraduate studies, the significance of the research, limitations and assumptions. In order to examine these titles, data collection tools named "content review form", "fiction types review form", "features review form", "rubric for evaluating the function of the problem statement", "research significance title review form", "limitations title review form" and "assumptions title review form" were developed. Descriptive analysis technique was used to analyze the data in the study.

As a result of analyzing the data in the study with the descriptive analysis technique, conclusions were reached regarding the problem statement, the significance of the research, limitations and assumptions. Based on these results, the problem statement was evaluated according to the dimensions of content, structure, form, and function. Accordingly, it was determined that in the content dimension of the problem statement, researchers tended to explain general concepts, and in the structure dimension, the problem

statement was frequently constructed in a top-down manner. In terms of the function of the problem statement, it was observed that the problem statement sections were at most at a moderate level in terms of their function of creating the theoretical framework; and their functions of grounding the research problem and revealing the reasons and originality of the research were at most at a weak level.

According to the results regarding the significance of the research, the significance of research on speaking skills is based on the fact that no previous studies have been found on the most discussed subject. The number of theses in which the importance of the research is not stated is also quite high. Additionally according to the results regarding the limitations title, the most common limitations in the studies are the population, sample and study group. The results regarding the assumptions title show that the most common assumptions in the studies are about the research process. The results obtained in the study show that more academic writing principles should be followed in writing the introduction chapters in postgraduate studies.